

LOVASSY LÁSZLÓ GIMNÁZIUM
Lovassy-László-Gymnasium

Pedagógiai Program

Német nyelv és irodalom tantárgyi program

A bevezetés tanéve: 2018/2019-es tanév
A bevezetés évfolyama: 9/NY
Alkalmazott osztálytípusok: német nemzetiségi tagozat

2018.

TARTALOMJEGYZÉK

NÉMET NYELV – NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ (10 ÓRA)	2
NÉMET NYELV ÉS IRODALOM (5+5+5+5 ÓRA).....	26

NÉMET NYELV – NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ (10 óra)

Nyelvi előkészítő évfolyam a négy osztályos német nemzetiségi középiskolai nevelés-oktatás előtt

Az idegen nyelvek oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A mindennapi nyelvhasználatban, ezért a nyelvtanulásban is fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, illetve a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és foratókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Tisztában kell lenniük az egész nyelvi érintkezést átszövő szabályokkal, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák az érintkezést. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással és az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció fontosságát. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra is. Ugyanakkor az

idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint hogy újabb nyelveket sajátítsanak el.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megerősítésére is.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek bekapcsolása a tanulási folyamatba. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett. Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoportban más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A nyelvi előkészítő évfolyamra vonatkozó témalista azonos az élő idegen nyelvi kerettantervekben szereplő, a 9–12. évfolyamok számára ajánlott listával. A NYEK programra készült helyi tantervben kell meghatározni, hogy ezek közül mely témákat dolgozzák fel ezen az évfolyamon és milyen sorrendben, milyen mélységben foglalkoznak velük a későbbi évfolyamokon. Az ajánlott témakörök listája kitekintést tartalmaz a célnyelvi kultúrákra, ily módon biztosítja az interkulturális kompetenciák fejlesztését. Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy az idegen nyelvek tanulásának célja egyre inkább az, hogy egy közvetítő nyelv birtokába jussunk, így az is fontos feladat, hogy tanulmányaik során a célnyelvi országok mellett más kultúrákat is megismerjenek és elfogadjanak a tanulók, és olyan kommunikációs helyzeteket is ki tudjanak próbálni, amelyekben a kommunikációs partnernek sem a célnyelv az anyanyelve.

A táblázatok *Fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A táblázatok *A fejlesztés tartalma* elnevezésű része olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

A nyelvi előkészítő évfolyam a négy osztályos középiskolai nevelés-oktatás előtt

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 9. § (7) rögzíti, hogy a középiskolákban a kilencedik évfolyamot nyelvi előkészítő évfolyam (NYEK) előzheti meg, feltéve hogy az intézmény megfelel a 20/2012. (VIII. 31.). EMMI rendeletben meghatározott feltételeknek. A rendelet 137. §-a (1-4) alapján nyelvi előkészítő évfolyammal induló nevelés-oktatás csak abban a középiskolában folytatható, amelyik három egymást követő tanév átlagában teljesíti azt a feltételt, hogy a képzés indítását követő harmadik tanév végéig az első idegen nyelvből a nyelvi előkészítő évfolyamokon tanulók legalább hatvan százaléka a KER szerinti B2 szintű nyelvtudást igazoló, a hivatal által szervezett mérést sikeresen teljesíti. A mérés alól mentesül az a tanuló, akik a mérés időpontjáig bemutatja a célnyelvből szerzett, a KER szerinti B2 szintű nyelvtudást igazoló államilag elismert nyelvvizsga-bizonyítványát.

Amennyiben a tanulók két idegen nyelvet tanulnak, az iskolának a második idegen nyelvből a nyelvi előkészítő évfolyamot követő, a 9–12. évfolyamokon folyó nevelési-oktatási szakaszban az oktatás feltételeit oly módon kell biztosítani, hogy a képzést nyelvi előkészítő évfolyamon kezdő tanulók legalább ötven százaléka a tanulmányok befejezéséig vagy a KER szerinti B2 szintű államilag elismert nyelvvizsgát, vagy a KER szerinti B2 szintű idegennyelvtudásnak megfelelő emelt szintű érettségi vizsgát tegyen. A rendeletben megadott feltételeket először a 2012/2013. tanévben nyelvi előkészítő évfolyammal induló nevelés-oktatásra kell alkalmazni, és a 2014/2015. tanév végéig teljesíteni kell, ennek hiányában új NYEK képzést az adott középiskola a következő tanévben nem indíthat.

A nyelvi előkészítő évfolyam, azaz a 9/Ny osztályok (20/2012., 2. § (2) b)) általános céljai megegyeznek az „Idegen nyelvek” kerettantervekben megfogalmazottakkal. Az előkészítő évben biztosított intenzív nyelvtanulás keretében a különböző háttérrel érkező tanulók esélyt kapnak tudásuk összehangolására, a felzárkózásra és az intenzív fejlődésre. A NYEK képzés közvetlen célja, hogy a nyelvi előkészítő évfolyamon a tanulók intenzív nyelvtanulással olyan nyelvtudáshoz jussanak, amely megalapozza a további négy év nyelvtanulását. A tervezéskor figyelembe kell venni azonban, hogy a nyelvi előkészítő évfolyam magas idegen nyelvi óraszámát elsősorban nem arányosan megemelt tananyagmennyiséget jelent, hanem tágabb teret biztosít az elmélyítésre, a gyakorlásra és a szilárd alapok megerősítésére.

A Nemzeti alaptantervhez hasonlóan, a közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NYEK kerettantervben is azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Jelen tanterv a nyelvi előkészítő évfolyammal induló négy osztályos gimnáziumi és szakközépiskolai képzés nyelvi előkészítő évfolyamára készült. A NYEK-nél és a 10. évfolyamnál szereplő két szintet a 20/2012. EMMI rendeletben meghatározott feltételek

indokolják. Fontos, hogy az ötéves nyelvtanulási folyamat tervezésekor figyelembe kell venni az egyes tanulócsoporthoz szükséges feltételeket, az év eleji szintfelmérés eredményét és a tanulók haladási tempóját. A magasabb óraszám és a rendeletben meghatározott két lehetséges kimeneti szint teret ad a differenciált, a tanulók igényeinek megfelelő oktatás megvalósítására.

A nyelvi előkészítő évfolyammal induló középiskolai oktatásban a Nemzeti alaptantervben megadottak szerint a gimnáziumokban kettő, a szakközépiskolákban egy nyelvet kötelező tanulni, de a megfelelő feltételek megléte esetén itt is két nyelv javasolt. A második idegen nyelv tanítása legkésőbb a 9. évfolyamon meg kell, hogy kezdődjön, de javasolt már a nyelvi előkészítő évfolyamon. A kötelezően elvárt minimumszinteket az első és második idegen nyelvre a lenti táblázat foglalja össze. A megadottaktól az intézmények a megfelelő feltételek megléte esetén felfelé eltérhetnek.

	NYEK évfolyam, minimumszint	10. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
1. idegen nyelv	A2-B1	B1-B2	B2
2. idegen nyelv		A2-B1	B1-B2

Az óraszámok vonatkozásában fontos, hogy a nyelvi előkészítő évfolyammal induló nevelés-oktatás megemelt órászáma nem elsősorban a tananyag növelésére, hanem annak tényleges elmélyítésére, a gyakorlásra szánt idő bővítésére szolgál. A több nyelvvóra segítségével az iskolán kívül kevesebb nyelvtanulási lehetőséggel rendelkező tanulók hátránya kompenzálható, sőt a hagyományos képzésben résztvevőkhöz képest magasabb kimeneti szint is elérhető.

Az első idegen nyelvből a nyelvi előkészítő évfolyam végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála második és harmadik szintjei közé, azaz egy A2-B1 közötti tudásszintre. A magasabb óraszám lehetőséget ad az intenzív készségfejlesztésre, a felzárkózásra és a nyelvi csoportok közös, de szükség szerint differenciált haladására és az egyéni szükségletek figyelembe vételére is. Megfelelő alapul szolgál emellett ahhoz, hogy a továbbiakban minden tanuló eljusson a középiskolai tanulmányok végén minimumként előírt B2 szintre. A különböző célok és tartalmak idegen nyelvi fejlesztésében segítenek eligazodni a témakörök táblázatában megadott kapcsolódási pontok. Ebben a képzési szakaszban a NAT fejlesztési területei és nevelési céljai a tanulók életéhez és környezetéhez kapcsolódó témák feldolgozása során valósíthatók meg. A NYEK tág keretet nyújt annak tudatosítására a tanulóknak, hogy az idegen nyelv kulcskompetencia, amely segítséget nyújt a magánéletben és a tanulásban, később a szakmai pályafutás során is az eligazodásban és a boldogulásban. A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és a kommunikációs és információs technológiák használatára. Tudatosítani kell a nyelvvórai és az iskolán kívüli nyelvtanulás lehetőségeit, hogy ez is segítse a tanulókat az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

A NYEK évfolyamon is fontos a korosztályi sajátosságok beépítése a nyelvtanulásba. A tanárnak figyelembe kell vennie, hogy a legtöbb tanuló az önkeresés időszakát éli, kritikus önmagával szemben, erősek a kortárs csoport hatásai. Ugyanakkor építhet a tanár a tanulók nyelvi kreativitására, problémamegoldó és kritikai gondolkodására is. A nyelvoktatás sikerében meghatározóak a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések, a konstruktív támogatás és a tanulók számára is átlátható értékelés. Ugyancsak segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, azok önálló javításában.

Ezekben az osztályokban mindezek koncentráltan jelennek meg a nagyobb óraszám és a nyelvtanárokkal töltött több óra miatt.

A NYEK sikerét számos tényező segítheti. Az egyik legfontosabb kulcs a tanárok megfelelő felkészítése, hiszen a NYEK csoportok nagy óraszámú történő oktatása mind szakmailag, mind emberileg nagy kihívás elé állítja a nyelvtanárokat. Javasolt, hogy az egyes csoportokat az adott idegen nyelvből egynél több nyelvtanár oktassa, így a tanári és tanulói motiváció fenntartható és erősíthető, az intenzív forma adta nehézségek jelentősen csökkenthetők. Ha egy csoporttal több tanár foglalkozik, az lehetőséget ad a tapasztalatcserére, egymás segítésére és a felelősség megosztására is. A munkamegosztás a tanulási-tanítási folyamat egészére épüljön, a különböző tevékenységeket integráltan kezelve, azaz ne legyenek például a különböző tanároknál a különböző készségek. A tanároknak folyamatosan együtt kell működniük, ebben segítségükre vannak a munka dokumentálásának eszközei, például a közösen vezetett haladási napló és a rendszeres szóbeli egyeztetések. A tanulók több különféle tanári megközelítéssel találkoznak, ezek kiegészítik és erősítik egymást. Ez a kommunikációs helyzetet közelebb viszi a valós nyelvi helyzetekhez, csökkenti az esetleges egyhangúságot, és nagyobb az esély arra is, hogy minden tanuló megtalálja a neki megfelelő nyelvtanulási módot.

A tananyagok esetében a nyelvi előkészítő évfolyam nagyobb nyelvi órászáma miatt több lehetőség adódik kiegészítő anyagok felhasználására, ezek segítségével a tanulási motiváció tovább erősíthető, és a nyelvtanulás autentikusabbá válik. A jól kiválasztott anyagok az egyes készségek fejlesztésében nagy segítséget jelenthetnek. Az elektronikus anyagok, az IKT integrálása a nyelvtanulásba különösen fontos eszköz lehet. A nyelvi előkészítő évfolyam megfelelő tervezéssel változatos és hatékony nyelvtanulást eredményez, számos olyan tevékenységre ad lehetőséget, amelyekre az egyéb nyelvtanulási formákban általában kevesebb idő jut.

A nyelvi előkészítő évfolyam a mérés, értékelés terén is összetettebb feladatot jelent. A tanulók iskolai életében különösen nagy hangsúly kerül a nyelvtanulásra, így a folyamatos visszajelzés nagy jelentőséggel bír. A nagyobb óraszám lehetőséget ad az alapos és sokszínű értékelésre, mely mind eszközeiben (projekt munka, prezentáció stb.), mind az értékelő személyében (tanár, társ vagy a tanuló önmaga) igen változatos lehet. Az osztályozáson túl hasznos lehet a rendszeres írásbeli vagy szóbeli szöveges értékelés, például egy előre kidolgozott szempontsorral (órai munka, iskolán kívüli nyelvtanulás, házi feladat, projekt munkák stb.). A NYEK-en elérhető látványos fejlődés regisztrálásában segítség lehet az Európai nyelvtanulási napló, mellyel a tanulók maguk is dokumentálni tudják eredményességüket, így tudatosabban követhetik nyelvtudásuk erősödését. Abban is segítségükre lehet, hogy kialakuljon bennük a saját tanulásukért, fejlődésükért vállalt felelősség.

Az intenzív nyelvtanulás dinamikája eltér a szokásostól, ezért több pontra külön figyelmet kell fordítani. Különösen fontos a motiváció fenntartása, amiben segít a tanulókkal való szoros együttműködés, a valós tanulási helyzetek megteremtése, a változatos tevékenységek. Meg kell találni az új anyag és a gyakorlás megfelelő arányát, valamint tudni kell kezelni azt a csalódást, amelyet az intenzív tanulásból fakadó látványos fejlődés későbbi (természetes) lassulása okoz.

A nyelvi előkészítő évfolyamon megnő a differenciálás jelentősége is. A NYEK elegendő teret hagy számos olyan feladatra, amelyekre a normál nyelvi képzésben nehezebb időt találni, ilyen például a tanulók fokozatos felkészítése az önálló nyelvtanulásra, vagy a nyelvtanulásnak a személyiségfejlődésre gyakorolt pozitív hatásainak kiaknázása. A nagyobb órakeret több lehetőséget kínál a „kísérletezésre”, az innovációra, új módszerek, eljárások kipróbálására. Az eredmények jól hasznosíthatók az intézmény munkájának más területein is, például más tantárgyakban is segíthetik a módszertani innovációt.

A NYEK végére a tanulók idegen nyelvi tudása lehetővé teszi, hogy a körülöttük lévő világról idegen nyelven is szerezzenek információt, és ezzel a lehetőséggel már tudatosan éljenek. A különböző célok és tartalmak idegen nyelvi fejlesztésében segítenek eligazodni a témakörök táblázatában megadott kapcsolódási pontok. Tudatosítani kell a tanulóknak, hogy az idegen nyelv kulcskompetencia, amely segítséget nyújt a magánéletben és a tanulásban, később a szakmai pályafutás során is az eligazodásban és a boldogulásban. A szakközépiskolákban indított előkészítő évfolyamokon érdemes lehetőséget biztosítani arra is, hogy a tanulók idegen nyelven is ismerkedjenek az intézmény profiljának megfelelő szakmai tartalommal.

Jelen helyi tanterv olyan diákok számára készül, akik általános iskolában már tanultak németül. Sokan közülük nemzetiségi nyelvoktató programban nyolc éven keresztül heti 5 óras képzésben részesültek. Másik részük „csak” öt éven keresztül, de heti öt órában tanulta a nyelvet. Összességében A1 szinten lépnek be az iskolába.

A tanulók tanulmányaikat a 9. osztálytól német nemzetiségi képzési formában folytatják. A nyelvi előkészítő osztályt azért kell a nemzetiségi képzés elé illeszteni, mert a Magyarországon élő nemzetiségek asszimilációja a 20. század folyamán nagyon előrehaladt, és sajnos nagyon kevés hozott ismerettel rendelkeznek. A család a közösség szerepét sok esetben az iskola kénytelen átvenni.

A 9-12. évfolyamon német nyelven tanulnak több tantárgyat. Ezeknek a tantárgyaknak a nyelvi nehézségeit is szeretnénk csökkenteni azáltal, hogy az előkészítő évfolyamon a tantárgyak szókincsének egy részét különböző szövegmunkák megismerése révén elsajátíthatják. Az ének, etika, földrajz, népismeret, történelemtantárgyak oktatása folyik németül a német nyelv és irodalom mellett, ezért nyelvtudásuk a 12. évfolyam végére C1 szintű lehet.

Szintén komoly lehetőséget rejt magában a nyelvi előkészítő osztály a nemzetiséghez való érzelmi kötődés kialakításában.

A tanulók a felhasználható 18 órából 10 órát fordítanak az első nyelvre, a maradék nyolc óra a második idegen nyelvre fordítódik, mert iskolánkban fontosnak tartjuk két nyelv elsajátítását. (Ez nagyrészt az angol, de előfordulnak tanulók, akik francia vagy spanyol nyelvet választanak)

A tanulók a tanévben a Pedagógiai Programban meghatározott feltételek alapján vizsgát tesznek. A vizsga érdemjegye a tanév végi jegyben dupla súllyal szerepel. A vizsga szerkezete a következő.

	<i>Írásbeli</i>	<i>Szóbeli</i>
<i>9.NY</i>	<i>Nyelvtan, szövegértés</i>	<i>A nyelvi órák témái, dialógus</i>

A nemzetiségi képzésben résztvevő tanulók nyelvi előmenetele az alábbi táblázattal mutatható be.

	NYEK évfolyam, minimumszint	10. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
Német nyelv	A2-B1	B1-B2	B2-C1
2. idegen nyelv (angol, francia, spanyol, orosz)	A1-A2	A2-B1	B1-B2

~~A kerettanterv által biztosított 10% (1 óra) felhasználása az anyanyelvi készségek fejlesztésére fordítódik, a többi (9 óra) a német nyelv elsajátítására, a meglévő tudás elmélyítésére.~~

~~*Anyanyelvi készségek fejlesztési programja az 1. idegen nyelv oktatásában*~~

~~*9. NYEK, évi 36 óra*~~

~~*I. Alapelvek, célok:*~~

~~Az indoeurópai népeknek nemcsak a kultúrája, de a nyelve is egyre nagyobb szerepet játszik a világban. Az angolt, a németet, a spanyolt, a franciát és az oroszot az emberek több, mint egynegyede, három világrésznek szinte a teljes lakossága anyanyelvként beszéli, de második nyelvként Afrika és Ázsia nagy részén is fontos eszközei az érintkezésnek.~~

~~Ahhoz, hogy diákjainkat minél magasabb szintű, korszerű, használható nyelvtudás birtokába juttassuk, elengedhetetlenül szükségesek a szilárd anyanyelvi ismeretek és a megfelelő anyanyelvi készségek.~~

~~Célunk tehát az anyanyelv árnyalt és igényes használatához szükséges nyelvi, nyelvtani ismeretek továbbépítése, fejlesztése; felkészítés a nyelvtani ismeretek önálló alkalmazására a nyelvi nyelvhasználati jelenségek megközelítésében. Ezeken a tanórákon növelni kívánjuk tanulóink nyelvi tudatosságát, e tudatosságon keresztül pedig erősíteni kapcsolódásukat az anyanyelvhez és a tanult idegen nyelvekhez egyaránt.~~

~~Az általános iskolában is érintett leíró nyelvtani alapfogalmak rendszerező ismételése elsősorban elemzési gyakorlatok segítségével történik. Ez azért is fontos, mert a nyelvi előkészítő osztályok tanulói ebből a szempontból nagyon egyenetlen ismeretekkel rendelkeznek. Egy egyenletesen magas színvonalú leíró nyelvtani tudás és elemzési készség kialakítása tehát egyszerre egyéni és közösségi érdek.~~

~~*II. A tanulók értékelése*~~

~~A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik.~~

~~(Elégtelen osztályzattal minősítjük a tanulót, ha nincs tisztában az alapvető nyelvi kategóriákkal, illetve nem tudja megfelelően alkalmazni azokat.)~~

~~Jeles osztályzatot kap az a tanuló, aki birtokában van a tantervben meghatározott anyanyelvi ismereteknek, és jól tudja alkalmazni azokat.)~~

~~*Javasolt ellenőrzési módszerek:*~~

- ~~• feladatlapok~~
- ~~• témazáró dolgozatok~~
- ~~• szóbeli számonkérések~~
- ~~• otthoni munka~~
- ~~• csoportmunka~~

~~*III. Tankönyv:*~~

~~A tanítás során használni kívánt tankönyvnek korszerű ismereteket kell közvetítenie, struktúrájában, nyelvezetében figyelembe kell vennie a tanulók életkori sajátosságait, valamint lehetővé kell tennie a sokoldalú képességfejlesztést. Fontos továbbá, hogy a kiválasztott tankönyv motiváló, a differenciált tanulást tanítást támogató, feladatokban gazdag és didaktikailag jól felépített legyen.~~

IV. — Tantárgyi óraszám:

	9/Ny. évf.	Évi összóraszám
Anyanyelvi készségek fejlesztése	1 óra	36

V. — A helyi tanterv kerettantervi megfeleltethetősége

Jelen helyi tanterv az 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 3. sz. melléklete „Kerettanterv a gimnáziumok 9–12. évfolyama számára 3.2.01” alapján készült.

A kerettanterv által biztosított 10 %-os szabad mozgástér a megtanított ismeretek elmélyítésére és a gyakorlásra kerül felhasználásra.

VI. — Az adott évfolyam feldolgozandó témakörei óraszámai (áttekintő táblázat)

	Óraszámok
	1 óra/hét (36 óra)
1. A nyelv keletkezése, nyelvesaládok, nyelvtípusok	3 óra
2. A nyelv mint jelrendszer	1 óra
3. A magyar nyelv hangrendszere	2 óra
4. A szavak felépítése: a szóelemek	2 óra
5. A magyar szókészlet és a szóalkotás módjai	2 óra
6. Szófajok	5 óra
7. A mondat fogalma és csoportosítása	2 óra
8. A mondatok felépítése. A szószerkezetek	4 óra
9. A mondatrészek	4 óra
10. Az összetett mondatok	7 óra
11. A nyelvi szintek összefoglalása. Komplex elemzések.	2 óra
12. Összefoglaló dolgozatok	2 óra

VII. — Az adott évfolyam feldolgozandó tartalmi elemei

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Általános nyelvészeti ismeretek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Kommunikáció, jelentéstan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: általános, összefoglaló ismeretek a nyelvről, a nyelv és az ember viszonyáról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az ember mint nyelvhasználó lény; a nyelv, a kommunikáció és az ember elválaszthatatlan egysége. A nyelv mint jelrendszer, a nyelv mint a gondolkodás része. A nyelvek egyező és eltérő tulajdonságai, nyelvtipológia, főbb nyelvtípusok és jellemzőik (az anyanyelvhez és más, tanult, ismert nyelvek jellemző tulajdonságainak összehasonlító megfigyelése). Nyelvi identitás. Korlátozott kódú nyelvek: gesztusnyelvek, jelnyelvek.		Idegen nyelvek: nyelvtípus, kommunikáció, nyelvi tolerancia. Vizuális kultúra: a vizuális nyelv összetevői.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló). Korlátozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv.
----------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvi szintek, a nyelv grammatikai jellemzői	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Hangtani, alaktani, szótani, szószerkezettani és mondattani ismeretek és azok megfelelő használata az írott és szóbeli szövegalkotás folyamatában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi szintek elemző áttekintése révén az analitikus gondolkodás, a nyelvi tudatosság fejlesztése. A nyelvi elemek értő, elemző használatának fejlesztése. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Hangtani ismeretek: a magyar hangállomány ismerete, magánhangzók és mássalhangzók rendszere, a hangok alapvető képzési, ejtési jellemzői. A hangkapcsolódási szabályosságok típusai és a helyesírás összefüggése. A magyar hangrendszer nyelvjárási eltéréseinek megfigyelése, valamint egy tanult idegen nyelvi hangrendszerrel történő összehasonlítás. Alaktani sajátosságok: a szótő, a szóelemek szerepe és funkciója, kapcsolódási szabályaik. A szavak szófaji rendszerbe sorolásának kritériumai, hagyományai, egy lehetséges szófaji rendszer megismerése. A szószerkezet fogalma, a szintagmák típusai, szerepük a mondat felépítésében, mondatbeli viszonyaik, a vonzatok. A mondatrészek fogalma, fajtái, felismerésük mondatban, helyes használatuk a mondatok felépítésében. A mondat fogalma, a mondat szerkesztettség és mondatfajta szerinti típusai, az egyszerű és összetett mondatok típusainak felismerése, elemzése, a helyes mondat szerkesztés a gyakorlatban. A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtanával, alaktani szerkezetével, szóalkotási módjaival, mondat szerkezetével. A nyelvi szintek elemzéséről, rendszeréről tanultak fogalmi szintű megnevezése, rendszerező áttekintése.		Idegen nyelvek: a tanult idegen nyelv hangtana, alaktani szerkezete, szóalkotási módjai, mondat szerkezete.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hang, fonéma, hangtörvény, szóelem (morféma): szabad, félszabad és kötött morféma, szótő, képző, jel, rag. Szófaj: alapszófaj, viszonszó, mondat szó. Szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő, hozzárendelő szószerkezet és alszintagma. Mondatrész: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző. Vonzat. Mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat.	

VIII. — A továbbhaladás feltételei:

A fejlesztés várt eredményei	A tanuló átfogó ismerettel bír a nyelvek egyező és eltérő tulajdonságairól, a nyelvtipológiáról, főbb nyelvtípusokról és jellemzőikről.
-------------------------------------	---

	Ismeri a magyar nyelv rendszerét, képes a grammatikai, jelentéstani, helyesírási jelenségek önálló fölismerésére, a tanultak tudatos alkalmazására.
--	--

Német nyelvi készségek fejlesztési programja az 1. idegen nyelv oktatásában - 9. NYEK, évi **360** óra

A tanulók értékelése

Az eredményes tanulás-tanítás folyamat alapfeltétele a folyamatos és rendszeres értékelés, melynek során képet kapunk arról, hogy tanulóink milyen fejlettségi fokot értek el a négy alapkészség területén, milyen mértékig sajátították el a tanított anyagot, és, hogy mennyire tudják teljesíteni a tantervben megfogalmazott követelményeket.

A reális alapokra épülő értékelés a tanulót további munkára ösztönzi, és erősíti a motivációját. Az értékelés nem a negatívumok kiemelésére, hanem a teljesítmény, hozzáállás, motiváltság, öntevékenység javulására koncentrál, így erősíti a tanulók reális önértékelését is.

További értékelési szempontként belép az egyre önállóbb, öntevékenyebb nyelvtanulás és nyelvhasználat, amelyet a teljesítmény értékelésével bátorítani kell.

Az értékelés ugyanakkor visszajelzés a tanárnak is arról, hogy tanítása mennyire volt hatékony, s őt is további munkára, ha kell, újragondolásra ösztönzi.

Az értékelés mutatói a 9Ny és a 9-12. évfolyam mindegyikére vonatkoznak.

Az értékelés alapelvei:

- ◆ A négy nyelvi alapkészség ellenőrzése és értékelése egyenlő mértékben történik.
- ◆ A tanulókat pontos és alapos önellenőrzésre, önértékelésre és társaik kulturált, alapos értékelésére neveljük.
- ◆ Figyelembe kell venni a tanulók egyéniségét, képességeit, szorgalmát és fejlődését is.
- ◆ Fontos, hogy ösztönző hatású legyen, segítse a pozitív személyiségjegyek továbbfejlődését.

Az értékelés tartalma:

- ◆ Az ellenőrzés vonatkozhat ismeretekre (szókincs, nyelvtan) és a négy alapkészségre. Fontos minden ismeret és készség folyamatos és arányos ellenőrzése.
- ◆ Az értékelés során a tanár a tanórai és a tanórán kívüli tanulói teljesítményeket egyaránt értékeli.

Az értékelés formája:

- ◆ Az ellenőrzés lehet szóbeli és írásbeli, egyéni és csoportos.
Az ismereteket írásban és csoportos munkában célszerű ellenőrizni.
A beszédkészséget szóban és egyénileg lehet ellenőrizni
Az olvasás- és beszédértést, valamint az íráskészséget csoportosan.

Az értékelés időbenisége:

- ◆ Az ellenőrzés lehet folyamatos vagy időszakos.
A folyamatos, órai ellenőrzés a munka hatékonyságáról ad információt,
az időszakos ellenőrzéssel (rövidebb feleletek, dolgozatok) pedig az anyag elsajátításának milyenségéről és mélységéről kapunk információt.
Fontos az ismétlő ellenőrzések beiktatása is (kb. 5 egységenként).

Az értékelés szempontjai:

- ◆ A szókincs és a nyelvtani ismeretek ellenőrzésénél a nyelvhelyesség a döntő.
- ◆ Az íráskészség ellenőrzésénél szempont a kitűzött feladatoknak való megfelelés, a nyelvi eszközök korrekt és változatos használata, valamint a nyelvhelyesség.
- ◆ A beszéd-készség ellenőrzésekor elsődleges a kommunikációs szándék megvalósításának mértéke. A kommunikatív képességen kívül értékeljük a felhasznált szókincset, ill. a tanult lexikai egységek alkalmazását, a párbeszédet, illetve a szerepjátékok, a képleírás tartalmát, hitelességét és nyelvi helyességét, fontos szerepet kap még a helyes kiejtés, intonáció és beszédtempó is.
- ◆ A beszédértés és az olvasásértés ellenőrzésekor a megértés foka a szempont, hangos olvasásánál az értő olvasás, valamint a helyes kiejtés, intonáció és hangsúly is az értékelés alapja.

A javasolt ellenőrzési módszerek (9Ny és a 9-12. évfolyam mindegyikére vonatkoznak)

- ◆ feladatlapok (ami lehet témazáró dolgozat, röpdolgozat, szódolgozat, close-teszt, feleletválasztós teszt, szövegértési feladatok, stb.) Azonban fontos, hogy a tanulói teljesítmény ellenőrzése ne csupán feladatlapon történjen, hiszen a négy alapkészség mindegyikében mérni kell a fejlődést.
- ◆ beszéd-készség mérésére szolgáló feladattípusok:
szituációs párbeszéd – adott párbeszéd megtanulása, ill. továbbfejlesztése, kiselőadás felkészülés alapján, órai feladatok, társalgás a szaktanárral, képleírás, tanítási órákon végzett munka stb.
- ◆ íráskészség mérésére szolgáló feladattípusok:
fogalmazás, levélírás, űrlap kitöltése, stb.
- ◆ olvasáskészség mérésére szolgáló feladattípusok:
kérdésekre való válaszadás, kiegészítés, logikai összefüggés megállapítása, sorrendbe helyezés, értő hangos olvasás, stb.
- ◆ halláskészség mérésére szolgáló feladattípusok:
igaz/hamis állítások, kiegészítés, kérdésekre való válaszadás, stb.
- ◆ továbbá:
házi feladatok, otthoni gyűjtőmunka, csoportmunka értékelése;
projektmunka és annak dokumentálása;
vetélkedőkön való szereplés
szorgalmi feladatok
füzetvezetés ellenőrzése
önértékelés – pl. európai nyelvtanulási napló vezetése
- ◆ Külső értékelés
országos kompetenciamérések
érettségi vizsga
nyekes évfolyam szintvizsgálata
OKTV és egyéb regionális, országos versenyek

A javasolt feladattípusok nem kizárólagosak, a szaktanár mindenkorai igényei, elképzelései, kreativitása szerint, valamint tanulócsoportha szintjének figyelembevételével választhatja meg.

Értékelés 5 fokozatú skálán (9/Ny és a 9-12. évfolyam mindegyikére vonatkoznak)

A tantárgyi eredmények értékelése a hagyományos 5 fokozatú skálán történik.

A tanuló teljesítménye

- ◆ hibátlan, ill. minimális hibával (jeles)

- ◆ kevés, nem értelemzavaró hibával (jó)
- ◆ esetenként félreérthető, gyakoribb hibákkal (közepes)
- ◆ többször félreérthető, hiányos, gyakoribb hibákkal (elégséges)
- ◆ teljesen hibás, értelmetlen, hiányos (elégtelen)

Az elégséges szint eléréséhez az előzőekben vázolt szempontrendszer 50%-os +1 pont, a jeles szint eléréséhez 90%-os teljesítése szükséges. A köztes osztályzatokat úgy számoljuk ki, hogy a legszélesebb sávot a közepes osztályzat fedje.

Tovább részletezve az érdemjegy akkor

<u>jeles:</u>	ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit megbízhatóan elsajátította, tudását alkalmazni is képes, a követelményeknek kifogástalanul, ill. minimális hibával eleget tett.
<u>jó:</u>	ha a tanuló kevés, nem értelemzavaró hibával sajátította el a helyi tanterv követelményeit, kisebb bizonytalanságokkal tudja alkalmazni tudását.
<u>közepes:</u>	ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit pontatlanul, esetenként felszínesen, félreérthetően és több, gyakoribb hibával teljesíti. Csak a szaktanár segítségével tudja alkalmazni tudását.
<u>elégséges:</u>	ha a tanuló a helyi tantervnek csak minimális, a továbbhaladáshoz nélkülözhetetlenül szükséges ismereteit sajátította el. Kizárólag nyelvtanári segítséggel képes önálló feladatvégzésre, többször félreérthető, hiányos, gyakoribb hibákkal teljesít.
<u>elégtelen:</u>	ha a tanuló a helyi tanterv követelményeinek minimum szintjét sem sajátította el, nem rendelkezik a továbbhaladáshoz feltétlenül szükséges ismeretekkel, tanári segítséggel sem képes az önálló munkavégzésre. Kommunikációja teljesen hibás, értelmetlen, hiányos.

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A német nyelv tanításához a tankönyvjegyzékben szereplő tankönyvek közül azt választjuk:

- amely a diákok életkorához megfelelően alkalmazkodik,
- amely motiválja a tanulókat,
- amely biztosítja az alapvető kompetenciák, készségek fejlesztését,
- amely sok kommunikatív feladatot tartalmaz,
- amely biztosítja tananyag alapos elsajátítását
- legyen hozzá digitális tananyag
- gazdagon tartalmazzon autentikus szövegeket
- kínáljon bőséges gyakorlóanyagot

Fontos tudni, hogy nem könyvet, hanem nyelvet tanítunk. ahol a könyv „csak” segédeszköz

Óraszámok

Óraszámok a NYEK-osztályban, valamint a nyelvi előkészítő képzést követő 9-12. évfolyamon:

évfolyam	9/NYEK évf.	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.	összesen
Óraszám	360 (10)	180 (5)	180 (5)	180 (5)	153(5)	1019

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

témakörök	Óraszám 9/ny évfolyamra 10 óra/hét (360 óra)
Személyes vonatkozások, család	55
Ember és társadalom	25
Környezetünk	45
Az iskola	45
A munka világa	20
Életmód	45
Szabadidő, művelődés, szórakozás	50
Utazás, turizmus	30
Tudomány és technika	20
Gazdaság és pénzügyek	25
Összesen	360

A kerettanterv által biztosított szabad mozgásteret a megtanított ismeretek elmélyítésére és a gyakorlásra használjuk fel (új tartalmi elemekkel a témák nem bővülnek, csak bizonyos résztémákra szánt órakeretet növelünk meg).

A helyi tanterv kerettantervi megfeleltethetősége

Jelen tanterv a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 7. melléklete, "A miniszter által egyes iskolatípusra, pedagógiai szakaszra, tantárgyra, vagy egyes sajátos köznevelési feladat teljesítéséhez készített kerettantervek"- 7.1.1. Nyelvi előkészítő évfolyam kerettanterve- 9. Ny alapján készült.

Az osztályba a tanulók egy előzetes nyelvi felvételi után kerülnek. A felvételi alapja az A2 nyelvi szint, így a tanulók már rendelkeznek ezzel a nyelvtudással, ezért a kerettantervi javaslatban szereplő A2 kimeneti szintet nem szerepeltetjük jelen helyi tantervben.

B1 kimeneti szinthez

Fejlesztési egység	Hallott szöveg értése
Előzetes tudás	A2, azaz a tanuló már megérti a leggyakrabban előforduló szókinccset és bizonyos nyelvi fordulatokat, ha közvetlen, személyes témákról van szó. Megérti a rövid, világos és egyszerű üzenetek és közlések lényegét.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismerős témákról szóló köznyelvi beszéd megértése főbb vonalaiban és egyes részleteiben is. Egy beszélgetés során a résztvevők világosan megfogalmazott érveinek megértése több beszélő esetén is. Fontos információk megértése azokban a rádió- és tévé-műsorokban, filmjelenetekben, amelyek aktuális eseményekről, illetve az érdeklődési körhöz kapcsolódó témákról szólnak, ha viszonylag lassan és érthetően beszélnek.
A fejlesztés tartalma	
A köznyelvi beszéd főbb fordulatainak megértése rendszeresen előforduló, ismerős témák esetén. A hallott szöveg gondolatmenetének nagy vonalakban való követése, egyes tényszerű részinformációk megértése, amennyiben a beszéd világos, és ismerős kiejtéssel folyik. Mindennapi társalgásban a világos beszéd követése szükség esetén visszakérdezések segítségével. Ismerős témájú, lényegre törő előadás vagy beszéd követése. Egyszerű műszaki információ megértése, részletes útbaigazítások követése. Telefonbeszélgetésekben a főbb információk megértése. Ismerős témákról szóló rádiós és televíziós hírműsorok és egyszerűbb hangfelvételek lényegének megértése. Egyszerű nyelvezetű film követése, amelyben a cselekményt nagyrészt a vizuális eszközök és az események közvetítik. A köznyelvi szövegekben az érzések, kérések és vágyak kifejezésének megértése. A szövegértési stratégiák alkalmazása, például ismerős beszédtema esetén az időnként előforduló ismeretlen szavak jelentésének kitalálása a szövegösszefüggésből és a mondat jelentésének kikövetkeztetése. Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Hosszabb használati utasítások, információk, instrukciók, előadások, beszédek, viták, interjúk, dalok, visszaemlékezések, rögzített telefonos szövegek, reklámok, viccek, tévé- és rádióműsorok, filmelőzetesek, filmek.	

Fejlesztési egység	Szóbeli interakció
Előzetes tudás	A2, azaz a tanuló egyszerű és begyakorolt feladatok során kommunikál az iskolával, otthonnal és szabadidővel kapcsolatos témákról. Rövid beszélgetésekben vesz részt. Kérdez és válaszol kiszámítható, mindennapi helyzetekben. egyszerű gondolatokat és információkat cserél ismerős témákról.

A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Önálló boldogulás a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is Gondolatokat cseréje, véleménynyilvánítás és érvelés az érdeklődési körbe tartozó és általános témákról is. A leggyakoribb kommunikációs forgatókönyvek ismerete és biztonsággal történő alkalmazása. Alkalmazkodás a kommunikációs helyzethez stílusban, regiszterhasználatban.
A fejlesztés tartalma	
Társalgásban való részvétel ismerős témák esetén, felkészülés nélkül. Érzelmek kifejezése és reagálás mások érzelmeire, mint például reménykedés, csalódottság, aggodalom, öröm. Problémák felvetése, megvitatása, teendők meghatározása, választási lehetőségek összehasonlítása. A tanulmányokhoz, érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, álláspont kifejtése, rákérdezés mások nézeteire. Gondolatok, vélemény kifejezése kulturális témákkal kapcsolatban, például zene, film, könyvek. Elbeszélés, újságcikk, előadás, eszmecsere, interjú vagy dokumentumfilm összefoglalása, véleménynyilvánítás, a témával kapcsolatos kérdések megválaszolása. Nézetek világos kifejtése, érvek egyszerű cáfolata. Választási lehetőségek összehasonlítása, előnyök és hátrányok mérlegelése. Utazások során felmerülő feladatok, például közlekedés, szállás intézése vagy ügyintézés a hatóságokkal külföldi látogatás során. Váratlan nehézségek kezelése (pl. elveszett poggyász, lekéssett vonat). Szolgáltatásokkal kapcsolatos helyzetek kezelése akár váratlan nehézségek esetén is, panasz, reklamáció. Részletes utasítások adása, követése és kérése (pl. hogyan kell valamit csinálni). Interjúban, konzultáción való részvétel kezdeményezése és információ megadás (pl. tünetek megadása orvosnál). Órai interakciókban, pármunkában való magabiztos részvétel. Ismerős témáról beszélgetés kezdeményezése, fenntartása, szó átvétele, átadása, mások bevonása, beszélgetés lezárása. Beszélgetésben elhangzottak összefoglalása, a lényeg kiemelése, a megértés ellenőrzése, félreérthető megfogalmazás javítása, körülírás, szinonimák használata. A kommunikációs eszközök széles körének alkalmazása és reagálás azokra közismert nyelvi megfelelőik semleges stílusban való használatával. Az udvariassági szokások ismerete és alkalmazása. A mindennapi témák, család, érdeklődési kör, iskola, utazás és aktuális események megtárgyalásához elegendő szókinccs és annak általában helyes alkalmazása. Ismerős kontextusokban elfogadhatóan helyes nyelvhasználat. A szövegszervezés alapvető eszközeinek megbízható használata. Általában tisztán érthető kiejtés és intonáció. A szóbeli interaktív vizsgálathoz szükséges kommunikációs stratégiák. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Társalgás, megbeszélés, eszmecsere, tranzakciók, utasítások, interjúk, viták.	

Fejlesztési egység	Összefüggő beszéd
Előzetes tudás	A2, azaz a tanuló egyszerűen beszél önmagáról, a családjáról, más emberekről, lakóhelyéről, tanulmányairól, iskolájáról.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Folyamatos önkifejezés a szintnek megfelelő szókincs és szerkezetek segítségével ismerős témakörökben. Érthető és folyamatos beszéd, a mondanivaló tudatos nyelvtani és szókincsbeli megtervezése és szükség szerinti módosítása. Egy gondolat vagy probléma lényegének tartalmilag pontos kifejtése.
A fejlesztési tartalma	
Folyamatos megnyilatkozás az érdeklődési körnek megfelelő témákról a gondolatok lineáris összekapcsolásával. Elbeszélések vagy leírások lényegének összefoglalása folyamatos beszédben, a gondolatok lineáris összekapcsolásával. Részletes élménybeszámoló az érzések és reakciók bemutatásával. Valóságos vagy elképzelt események részleteinek bemutatása. Könyv vagy film cselekményének összefoglalása és az ehhez kapcsolódó reakciók megfogalmazása. Álmok, remények és ambíciók, történetek elmondása. Vélemények, tervek és cselekedetek rövid magyarázata. Rövid, begyakorolt megnyilatkozás ismerős témákról. Előre megírt, lényegre törő, követhető előadás ismerős témáról. Az összefüggő beszéd tervezése során új kombinációk, kifejezések begyakorlása, alkalmazása. Az összefüggő beszédben kompenzáció alkalmazása, például körülírás elfelejtett szó esetén. Ismerős kontextusokban a nyelvi norma követésére törekvő nyelvhasználat. A nyelvi eszközök rugalmas használata a mondanivaló kifejezésére, ezek adaptálása kevésbé begyakorolt helyzetekben. A közlés magabiztos bevezetése, kifejtése és lezárása alapvető eszközökkel. Önellenőrzés és önkorrekció, például a félreértéshez vezető hibák felismerése és javítása. Mindezeknek a szóbeli érettségi vizsgán történő alkalmazására való felkészülés. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Leírások, képleírások, témakifejtés (például vizuális segédanyag alapján), elbeszélő szöveg, érveléssor, előadás, prezentáció (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján), projektek bemutatása, versek, rapszövegek.	

Fejlesztési egység	Olvasott szöveg értése
Előzetes tudás	A2, azaz a tanuló képes többféle szövegfajtát olvasni, tudja, hogy a szövegfajták sajátosságainak ismerete segít a szöveg megértésében. Megtalálja az adott helyzetben fontos konkrét információkat egyszerű, ismerős témákról szóló mindennapi szövegekben.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nagyrészt közérthető nyelven írt, érdeklődési körhöz kapcsolódó, lényegre törő szövegek megértése. Az írott vélemény, érvelés követése, ezekből a lényeges részinformációk kiszűrése.

A fejlesztés tartalma	
A fontos általános vagy részinformációk megértése autentikus, hétköznapi nyelven íródott szövegekben, például levelekben, brosúrákban és rövid, hivatalos dokumentumokban. A feladat megoldásához szükséges információk megtalálása hosszabb szövegekben is. A fontos gondolatok felismerése ismerős témákról szóló, lényegre törő újságcikkekben. A gondolatmenet és a következtetések felismerése világosan írt érvelésekben. A köznyelven írt szövegekben az érzések, kérések és vágyak kifejezésének megértése. A mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek megértése annyira, hogy sikeres írásbeli kommunikációt tudjon folytatni. Különböző eszközök egyszerű, világosan megfogalmazott használati utasításának megértése. Ismert témájú hivatalos levélben az elintézéshez szükséges információk megértése. Az egyszerű szövegfajták felépítésének felismerése, ezen ismeret alkalmazása a szövegértés során. A feladat elvégzéséhez szükséges információk összegyűjtése a szöveg különböző részeiből, illetve több szövegből. Az egyszerű szövegfajták felépítésének felismerése, ezen ismeret alkalmazása a szövegértés során. Az ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése a mondat megértett részei és a szövegösszefüggés alapján. Az autentikus szövegek jellegéből fakadó ismeretlen fordulatok kezelése a szövegben. Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Utasítások (pl. feliratok, használati utasítások), tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám, menürend, prospektus, műsorfüzet), játékszabályok, hagyományos és elektronikus levelek, újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport), internetes fórumok hozzászólásai, ismeretterjesztő szövegek, képregények, viccek egyszerű irodalmi szövegek.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	A2, azaz a tanuló összefüggő mondatokat ír olyan témákról, amelyek közvetlen szükségletekre, élményekre, eseményekre és konkrét információkra vonatkoznak. Ismerős témákról gondolatait egyszerű kötőszavakkal összekapcsolt mondatok sorában fejezi ki írásban. Néhány műfajban egyszerű és rövid, tényközlő szövegeket ír minta alapján az őt érdeklő, ismert témákról.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Részletesebb, összefüggő és tagolt szövegek fogalmazása ismert, hétköznapi és elvontabb témákról. Eseményekről, élményekről, érzésekről, benyomásokról és véleményről írásbeli beszámoló, valamint vélemény alátámasztása. Hatékony írásbeli interakció folytatása. Jegyzetkészítés olvasott vagy hallott, érdeklődési körhöz tartozó szövegről, illetve saját ötletekről. Több ismert műfajban is rövid, lényegre törő szövegek létrehozása a műfaj főbb jellegzetességeinek és stílusjegyeinek alkalmazásával.

A fejlesztés tartalma
Egyszerű, összefüggő, lényegre törő szöveg írása számos, érdeklődési köréhez tartozó, ismerős témában, rövid, különálló elemek lineáris összekapcsolásával. Hírek, gondolatok, vélemények és érzések közlése olyan elvontabb és kulturális témákkal kapcsolatban is, mint például a zene vagy a művészet. Információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak. Véleményt kifejező üzenet, komment írása (pl. internetes fórumon, blogban). Formanyomtatvány, kérdőív kitöltése, online ügyintézés. Életrajz, lényegre koncentráló leírás, elbeszélés készítése. Riport, cikk, esszé írása. Rövid olvasott vagy hallott szöveg átfogalmazása, összefoglalása, jegyzet készítése. Saját ötletekről jegyzet készítése. Interaktív írás esetén megerősítés, vélemény kérése, az információ ellenőrzése, problémákra való rákérdezés, ill. problémák elmagyarázása. Az írás egyszerű tagolása: bevezetés, kifejtés, lezárás; bekezdések szerkesztése. Néhány egyszerű szövegkohéziós és figyelemvezető eszköz használata. Az alapvető írásbeli műfajok fő szerkezeti és stílusjegyeinek követése (pl. levélben/e-mailben megszólítás, záró formula; a formális és informális regiszterhez köthető néhány szókincsbeli és helyesírási sajátosság). Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés (pl. vers, rap, rigmus, dalszöveg, rövid jelent, paródia írása, illetve átírása). Írásos minták követése és aktuális tartalmakkal való megtöltésük. Kész szövegekből számára hasznos fordulatok kiemelése és saját írásában való alkalmazása. Irányított fogalmazási feladat kötött tartalmának a fogalmazásban való megjelenítése. Írásának tudatos ellenőrzése, javítása; félreértést okozó hibáinak korrigálása. A mondanivaló közvetítése egyéb vizuális eszközökkel (pl. nyilazás, kiemelés, központosítás, internetes/SMS rövidítés, emotikon, rajz, ábra, térkép, kép). <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Hagyományos és elektronikus nyomtatvány, kérdőív; listák; hagyományos és elektronikus képeslapok; poszterszövegek; képaláírások. Üzenetek; SMS-ek/MMS-ek; személyes adatokat tartalmazó bemutatkozó levelek, e-mailek vagy internes profilok. Tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mail-ek; személyes információt, tényt, ill. tetszést/nemtetszést kifejező üzenetek, internetes bejegyzések; egyszerű cselekvéssort tartalmazó instrukciók. Egyszerű ügyintéző levelek/e-mail-ek (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás); egyszerű, rövid történetek, elbeszélések, mesék; rövid jellemzések. Rövid leírások; jegyzetek; riportok, cikkek, esszék, felhívások, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, rövid jelenetek, paródiák.

Ajánlott témakörök a 9/Ny évfolyamra	
Témák	Kapcsolódási pontok
<i>Személyes vonatkozások, család</i> A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok, a család története. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: család és háztartás.</i> <i>Etika: generációk kapcsolata, családi élet.</i>

<i>Ember és társadalom</i> Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők. Konfliktusok és kezelésük. Társadalmi szokások nálunk és a célországokban. A nemzetiségi lét megnyilvánulási formái. Sorsfordulók a család és a társadalom életében Politikai berendezkedések, államformák egykor és ma	<i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezsi, zsebpénz. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tudatos vásárlás. <i>Földrajz; biológia-egészségtan:</i> biotermékek.
<i>Környezetünk</i> Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Időjárás, éghajlat. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan - Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia-takarékosság, újrahasznosítás. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek.</i> lakóhely és környék hagyományai. <i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág. <i>Földrajz:</i> településtípusok;

	globális problémák, életminőségek különbségei; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.
<i>Az iskola</i> Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.
<i>A munka világa</i> Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaaorientáció és munka.
<i>Életmód</i> Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Életünk és a stressz. Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok). Életmód nálunk és más országokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek. <i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyasztékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély. <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés szerepe, relaxáció.
<i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. A művészetek szerepe a mindennapokban. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport.	<i>Földrajz:</i> más népek kultúrái. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző

Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és más országokban.	kultúrák mítoszai, mondái; a reklám és a popzene új szóbeli költészete. <i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság. <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. <i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene. <i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés. <i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.
<i>Utazás, turizmus</i> A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai. Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben. <i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.
<i>Tudomány és technika</i> Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti

	jelentőségű felfedezések, találmányok. <i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyei és kockázatai, a netikett alapjai, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.
<i>Gazdaság és pénzügyek</i> Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank). Üzleti világ, fogyasztás, reklámok. Pénzkezelés a célnyelvi országokban.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek. <i>Matematika:</i> alpműveletek, grafikonok értelmezése. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel rezszi, zsebpénz.

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	B1 nyelvi szint. A tanuló képes főbb vonalaiban és egyes részleteiben is megérteni a köznyelvi beszédet a számára ismerős témákról. Képes önállóan boldogulni, véleményt mondani és érvelni a mindennapi élet legtöbb, akár váratlan helyzetében is. Stílusában és regiszterhasználatában alkalmazkodik a kommunikációs helyzethez. Ki tudja magát fejezni a szintnek megfelelő szókinész és szerkezetek segítségével az ismerős témakörökben. Beszéde folyamatos, érthető, a főbb pontok tekintetében tartalmilag pontos, stílusa megfelelő.
---	---

	Több műfajban képes részleteket is tartalmazó, összefüggő szövegeket fogalmazni ismert, hétköznapi és elvontabb témákról. Írásbeli megnyilatkozásaiban megjelennek műfaji sajátosságok és különböző stílusjegyek. Képes megérteni a gondolatmenet lényegét és egyes részinformációkat a nagyrészt közérthető nyelven írt, érdeklődési köréhez kapcsolódó, lényegre törően megfogalmazott szövegekben.
--	---

A továbbhaladás feltételei:

- Beszédértés: A köznapi szöveget megérti. Írott szöveget globálisan megért.
- Beszédkészség: Választékosan fejezi ki magát, érthető tempóban beszél, véleményét érvekkel alátámasztva fejezi ki, stílusa megfelelő. Felkészülés nélkül részt tud venni az ismert, az érdeklődési körének megfelelő, vagy a mindennapi témákról (pl. család, szabadidő, tanulás, munka, utazás, aktuális események) folyó társalgásban. Egyszerű kifejezésekkel tud beszélni élményekről, eseményekről, álmairól, reményeiről és céljairól. Röviden is meg tudja magyarázni, indokolni véleményét és terveit
- Szövegalkotás: különböző műfajokban és stílusban képes eltérő témákról fogalmazást készíteni.

NÉMET NYELV ÉS IRODALOM (5+5+5+5 óra)

(Kétnyelvű nemzetiségi nevelési-oktatási forma)

9–12. évfolyam

A magyarországi német nemzetiség számára a nyelv és a kultúra az identitás fenntartásának és megerősödésének alapvető feltétele. A már évtizedek óta érzékelhető előrehaladott asszimilációs folyamat következtében megnőtt a nevelési és oktatási intézmények szerepe a nyelv, a kultúra és az identitás továbbadásában. A nevelés és oktatás feladatai éppen ezért nem korlátozódhatnak csak az ismeretek átadására és a készségek fejlesztésére. Gyakorlati és sokrétűen felhasználható tudásra és képességekre kell törekedni, amelyek egyben feltételei az értékeken alapuló cselekvésnek. Az önmeghatározás, ítélőképesség, a tudomány és művészet iránti nyitottság és a mindenkor személyes adottságok és lehetőségek határain belüli teljesítmény elérése a cél. Ez a feltételrendszer nyit utat a felelősségteljes élet felé.

Az élethosszig tartó tanulás jegyében a magyarországi nemzetiségek legfontosabb oktatáspolitikai célja egy olyan nevelési és oktatási kínálat fenntartása és fejlesztése, amely mindenki számára elérhető és átjárható. A nemzetiség nyelvén felkínált nevelés és oktatás épít arra, hogy a nemzetiséghez tartozók ezzel a lehetőséggel minden életszakaszban élhessenek.

A nyelv magas szintű birtoklása, a helyi nyelvjárások és szokások ápolása, a történelem és jelen ismerete – mindezek az identitás nélkülözhetetlen részét képezik. Modern világunkban az emberi kapcsolatokon keresztül történő tanulás éppoly fontos, mint a tudás és az információ megszerzése, valamint cselekvési stratégiák kifejlesztése. A nemzeti és európai szintű oktatáspolitikai célkitűzéseken kívül a mindennapok gazdasági, kulturális és privát életterületeinek egyre szorosabb összefonódása is bizonyítja, hogy életünk Európában több nyelv ismeretét követeli meg. A hazai nemzetiségek számára ez meghatározó jelentőséggel bír, hiszen éppen az iskoláztatás révén lehetőségük van két anyanyelv használatára. Ez a helyzet az egyén mellett a közösség, a nemzet számára is hasznos lehet, hiszen a nemzetiségek egy hídszerpet tölthetnek be Magyarország és a német nyelvterület között. Ennek gazdasági, politikai, kulturális és egyéb területen jelentkező előnyeinek kihasználása mindenki érdeke kell, hogy legyen.

Figyelembe kell venni ugyanakkor, hogy a már említett asszimiláció következtében az oktatási intézmények egyáltalán nem vagy alig építhetnek a tanulók otthonról hozott nyelvi ismereteire. Ez a megállapítás különösen érvényes lakóhelyünkre és környékére, ahol az 1940-es évek végén sok települést és családot érintett az elűzetés (kitelepítés), a jog-és vagyonvesztés. A második világháború utáni időszakban, a jogfosztottság és a diszkrimináció következtében a magyarországi németység nagyon sok veszteséget szenvedett el. Az oktatás eredményességének érdekében ennek a megváltozott helyzetnek tükröződnie kell a fejlesztendő kompetenciákban és a közműveltségi tartalmakban is.

A nemzetiségi nyelv és irodalom feladata – többek között – az „elvesztett” anyanyelv visszaadása. Ez meghatározza az oktatás szemléletét: az anyanyelvi nevelésnek és oktatásnak élnie kell az idegen nyelvi oktatás eszközeivel a fejlesztési területek, a módszerek és közműveltségi tartalmak terén.

Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata a nyelvi kompetencia fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát, és képessé váljanak annak gyakorlati alkalmazására. Szövegértési és szövegalkotási tudásuk lehetővé teszi azt, hogy önállóan és másokkal együttműködve képesek a verbális és nem verbális kommunikáció tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére és feldolgozására. Mindezek birtokában képessé válnak a másodlagos jelentések felismerésére és reflexiójára. Az anyanyelvi és irodalmi nevelés elválaszthatatlan egységet alkot. Az irodalmi nevelés azonban nemcsak az irodalmi alkotásokon keresztül történő ismeret- és értékközvetítést, illetve az olvasóvá nevelést jelenti, hanem a különböző közismereti témákon keresztül az élet és a környezet alapvető kérdéseivel való szembesítést is; így biztosítva a kultúra folytonosságát és folyamatos megújulását, a társadalmi problémák megértését és átélését, az én és a másik közötti különbség megfogalmazását és tiszteletben tartását. Az irodalmi alkotások és a közismereti témák együttesen

fejlesztik az emlékezetet, az élmények feldolgozásának és megőrzésének képességét, hozzájárulnak ahhoz, hogy a diákokban megteremtődjön a hagyomány elfogadásának és alakításának párhuzamos igénye.

A német nyelv és irodalom tantárgy számos ponton kapcsolódik a magyar nyelv és irodalom, az idegen nyelv, a művészetek, az ember és társadalom és az informatika műveltségi területek tartalmához és céljaihoz.

A Lovassy László Gimnáziumba jelentkező tanulók általános iskolai tanulmányaikat legfeljebb a nemzetiségi nyelvoktató formában végezték, de számosan a németet csak idegen nyelvként tanulták. Az –elveszett generációhoz tartozó- szülők azonban szeretnék, hogy gyermekük ismerje meg mindazt, amiben ők nem részesülhettek sem otthon, sem az iskolai képzésben, ezért választják sokan iskoláknak ezt a képzési formáját.

A tantárgy tanítása heti öt órában folyik a 9-12. évfolyamban. Mivel az otthonról hozott nemzetiségi nyelvi tudás ritkán elegendő a közismereti tárgyak német nyelven való tanulására, ezért a nemzetiségi képzés megindítása előtt egy nyelvi előkészítő képzésben vesznek részt a diákjaink, ahol heti 10 órában tanulják a német nyelvet. Ennek a nyelvtanulásnak a célja az is, hogy a német nyelvtudás elmélyítése mellett megismerkedjenek a később németül tanulandó szaktárgyak szókincsének egy részével, és ezzel behozhadják azt a hátrányt, ami az általános iskolai tanulmányok során a tantárgyat magyarul tanulókkal szemben felhalmozódott.

A tanulók értékelése

A tanulók továbbhaladásának feltételeit az egyes évfolyamok programjában rögzítjük részletesen.

Az értékelés a tanév során különböző módon zajlik.

- **Szóbeli ellenőrzés** (A tanórán a korábbi órákon vett tananyag nyelvi, irodalmi és országismereti tartalmak ismeretének ellenőrzése. Értékelendő egy adott témakörben való vélemény –szóbeli szövegalkotás- is.)
- **Írásbeli ellenőrzés** több formája alkalmazható
 - Házi munka - fogalmazások, szövegalkotási munkák
 - Iskolai dolgozatok – egy adott tananyag, nyelvi, irodalmi, lexikai ellenőrzéseKözös dolgozatot íratunk, hogy az osztályt alkotó két csoport haladását lemérjük. Minden tanév során egyszer kerül sor ilyen dolgozatra, amelynek az időpontját, és tartalmát a szaktanárok határozzák meg.
- Projektmunka, annak dokumentálása
- Versenyeken való részvétel

Az érdemjegyeket a hagyományos 5 fokozatú skálán határozzuk meg. Az írásbeli dolgozatok esetén a következő értékelési módot alkalmazzuk:

Jeles: 90% felett

Elégséges: 50%+1 pont.

A köztes jegyeket úgy állapítjuk meg, hogy a közepes tartománya legyen a legnagyobb.

A tanulók dolgozatait nyelvi minőségük alapján a DSD-vizsga rendszere által megadott skála szerint végezzük.

G= nyelvtani hiba (névelőhasználat, igeragozási, névszóragozási hibák, helytelen igeidő használata)= 1 pont

A= Rossz szóhasználat, helytelen kifejezés mód, amely a szöveg megértését gátolja= 1 pont

a= szóhasználati hiba, amely azonban nem teszi értelmetlenné a szöveget.=0,5 pont

R= helyesírási hiba-0,5 pont

Z= központosítási hiba 0,25 pont

A jelölési módokat a tanulók már az első tanítási évben megismerik, és a későbbi szövegalkotási dolgozataikat (otthoni és iskolai egyaránt) ennek alapján értékeljük.

A hibapontszámokat összeadjuk, majd elosztjuk a szavak számával, és az eredményt megszorozzuk százal. Az így képződő hibahányados lesz a nyelvi jegy alapja:

0 -2, 00 = jeles,
 2, 01- 4, 00 = jó,
 4, 01- 6, 00 = közepes
 6, 01 –8, 00= elégséges
 8, 01 felett = elégtelen

A tanulók előmenetelének megállapítása érdekében 9. nyelvi előkészítő évfolyamon és 11. évfolyamon **belső vizsgát** tartunk. A vizsga célja a tanévben tanultak átismétlése, a tananyagok közötti összefüggések tudatosulása, szóbeli készségek fejlesztése.

A vizsga szerkezete a következő:

	<i>írásbeli</i>	<i>szóbeli</i>
9. Ny. évfolyam*	Nyelvtan szövegértés	A német nyelv óráinak témái
11. évfolyam	Nyelvtan, szövegértés	Irodalmi témák, (cluster vagy előadás formájában)

* ennek a vizsgának a tartalmi elemei a 9/Ny-es német nyelv helyi tantervben kerül rögzítésre.

A vizsga időpontját a munkaközösség a tanévi munkatervében szeptemberben meghatározza, a vizsga kérdéseit a szaktanár legkésőbb február 15-ig a tanulóknak kihirdeti.

A vizsgán elért teljesítményeket a következő módon számítjuk át érdemjegyre:

40%-tól= elégséges, 55%-tól=közepes, 70%-tól =jó, 85%-tól= jeles

A vizsga eredményeit a tanév végi érdemjegyen kétszeres szorzóval vesszük figyelembe.

A tankönyvek kiválasztásának elvei

A német nyelv tanításához a tankönyvjegyzékben szereplő tankönyvek közül azt választjuk:

- amely a diákok életkorához megfelelően alkalmazkodik,
- amely motiválja a tanulókat,
- amely biztosítja az alapvető kompetenciák, készségek fejlesztését,
- amely sok kommunikatív feladatot tartalmaz,
- amely biztosítja tananyag alapos elsajátítását

A német irodalom tanításához a tankönyvpiacon kevés tankönyv áll rendelkezésre. A kiválasztás elvei a következők:

- legyen tartalmilag és megjelenését tekintve sokszínű,
- legyen szövegközpontú, amelyből a különböző irodalmi alapfogalmak könnyen elsajátíthatók,
- tartalmazzon sok kreatív feladatot,
- legyen beszédorientált,
- tartalmazzon egy összefoglaló áttekintést.

A német irodalom tanításához szükség van szöveggyűjteményre, illetve a tananyag elsajátítása szükségessé teszi az iskola számára a német nyelvű kötelező művek beszerzését. A tanulók ehhez az iskolai könyvtárból tudnak hozzájutni.

A tantárgyi óraszámok

A német nyelv és irodalom tanítása a táblázatban meghatározott óraszámokban folyik a nemzetiségi képzésben résztvevő tanulók számára. **A rendszer van annyira rugalmas, hogy korrigálhatók a tantárgyfelosztásból adódó kényszerhelyzetek. Így például ha objektív okok miatt a 9. évfolyamon nem sikerül teljesíteni a tantárgyi követelményeket, úgy ez a modul beilleszthető a 9. vagy 10. évfolyam nyelvi programjába.**

	9. Ny	9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
Német nyelv	10 óra*	3,5 óra	3 óra	2,5 óra	2,5 óra
Német irodalom		1,5 óra	2 óra	2,5 óra	2,5 óra

* A tantárgy részletes programja a 9/Ny-es helyi tantervben került rögzítésre.

A helyi tanterv kerettantervi megfeleltethetősége

Jelen tanterv a 17/2013. (III. 1) EMMI rendelet: A nemzetiség óvodai nevelésének irányelvei és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelvei, valamint az 51/2012. (XII. 21) EMMI rendelet módosításában kiadásra kerülő kerettantervek 10. mellékletének (Nemzetiségi nevelés-oktatás kerettantervei) 5. pontja (a német nemzetiségi nevelés-oktatás kerettantervei) alapján készült.

A kerettanterv által biztosított 10%-os szabad mozgástér az elsajátított ismeretek elmélyítésére és gyakorlására szolgál. (Részletesen az 5. oldalon található táblázat mutatja.) Új tartalmi elemek bevezetésére nem került sor.

9–10. évfolyam

A 9–10. évfolyamon a német nemzetiségi nyelvi nevelés elsődleges célja a nyelvi kompetencia fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát, és képessé váljanak annak gyakorlati alkalmazására. Cél az olvasási és szövegértési képességek folyamatos differenciálása és mélyítése; az értő hangos és néma olvasás, a megértés szóbeli és írásbeli alkalmazása a feladatmegoldástól a beszélgetésen át az önálló írásműig. A nyelvi képzés kiemelt feladata a különféle hosszúságú, bonyolultságú és rendeltetésű (ismeretterjesztő és szépirodalmi) szövegek olvasása, megértésének és értelmezésének fejlesztése. A szövegalkotási képesség fejlesztéséhez elengedhetetlen az önálló jegyzet- és vázlatkészítés, az olvasott szöveg tartalmához kapcsolódó saját vélemény megfogalmazása szóban és írásban. Átfogó cél a beszédpartnerekhez alkalmazkodó, a beszédhelyzetnek megfelelő nyelvi magatartás kialakítása, a verbális és nem verbális kommunikáció jeleinek megértése és értelmezése. Szükséges a nyelv árnyalt használatához a nyelvi és nyelvtani ismeretek mélyítése és fejlesztése. Cél az önálló kézikönyvhasználat mellett a közeli biztos helyesírás.

Az irodalomtanítás feladata a különböző műfajú, elsősorban kortárs, rövid lélegzetű alkotások olvasása és befogadása, a művek műfaji természetének megfelelő szöveg-feldolgozási eljárások megismerése és alkalmazása. A lírai művek kapcsán a költői képek és alakzatok felismerése és az elemzés elősegítése. Elvárható műelemzés készítése megadott szempontok szerint tanári segédlettel.

Nagy szerepet játszik oktatásunkban az országismeret és az interkulturalitás. Diákjaink jelentős része jobban meg tudja ismerni az adott nyelvterületet, az ott felhalmozott értékeket. Képes összehasonlítani hazája és az anyaország gazdasági, társadalmi, politikai és kulturális viszonyait, ennek révén látóköre bővül, ugyanakkor toleránsabb is lesz más kultúrák élethelyzetek iránt.

Tanulási képesség szempontjából az önállóság növeléséhez hozzájárul az anyaggyűjtés, az információk megadott szempontú rendszerezése és értékelése, a téma prezentációja önállóan választott forma segítségével.

Erkölcsei ítélőképesség szempontjából fejleszti ízlését, etikai és esztétikai tudatosságát. Felismeri az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban, képes a jelenségekre reflektálni.

A rendelkezésre álló óraszámot az alábbi táblázat szerint használjuk fel. Tekintettel arra, hogy az említett tematikai egységek mindkét évfolyamon előfordulnak, a fejezet elején ebben a táblázatban mutatjuk be az órák felosztását.

Tematikai egységek	Javasolt órakeret	10% felhasználása	9. évfolyam	10. évfolyam
Nyelvhasználati kompetencia. Szóbeli és írásbeli szövegek megértése és értelmezése	20	4	12	12
Nyelvhasználati kompetencia. Szóbeli és írásbeli szövegek alkotása	52	4	26	30
Nyelvhasználati kompetencia. Általános interakciós készség	15	1	9	7
Országismeret és interkulturalitás	66	4	35	35
Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. A szó- és mondatalkotás alapjai	30	10	26	14
Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. Kiejtés és hangsúlyozás	3	1	3	1
Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. Helyesírás és központozás	3	1	3	1
Irodalmi kultúra	115	5	50	70
A tanulási képesség fejlesztése	15	3	13	5
Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése	5	3	3	5
10%	36			
összesen	360	36	180	180

9. évfolyam

A tematikai egységeket, a fejlesztési célokat és a rendelkezésre szánt órakeretet az alábbi táblázat foglalja össze.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Szóbeli és írásbeli szövegek megértése és értelmezése	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A kulturált véleménynyilvánítás alapelveinek és a különféle beszédhelyzetek sémáinak ismerete. A tanult szövegfeldolgozási módok szövegtípusnak megfelelő alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információk szerzése, fókuszálás meghatározott kérdésekre, kommunikációs szándékok elemzése és értékelése, szövegfeldolgozás elmélyítése.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
A megismert szövegfeldolgozási módok bővítése és elmélyítése, differenciált feladatmegadások segítségével. A szöveg részletekbe menő megértése, a problémafelvetések értelmezése, információtartalmának megnevezése kielégítően differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek nyelvi kifejezőeszközeinek elemzése és értékelése a mondanivaló szempontjából. Ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben megjelenő konfliktusok felismerése és megoldásuk reflektálása. Szövegek és illusztrációk formai és tartalmi elemzése (szerkezet, objektív közlés, szubjektív hatás). Szerkezeti és tartalmi elemek alapján szöveg rekonstruálása és létrehozása.	<i>A tartalmak megértése, a lényegi információk megragadása</i> A tanuló képes – a szöveg információtartalmát és a szövegnek vagy egy bekezdésének alapgondolatát/alapgondolatait kielégítő nyelvi differenciáltsággal megnevezni; – a szövegben információkat megtalálni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés tükrében alkalmazni; – a szöveg információit (adott esetben ismétlést követően) részleteiben megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés tükrében felhasználni; – képeket és illusztrációkat, különös tekintettel azok szerkezetére és az olvasóra/hallgatóra gyakorolt szubjektív hatására, mások számára követhető módon bemutatni. <i>A szöveg és a nyelvi kifejezőeszközök vizsgálata és feldolgozása</i> A tanuló képes – a szövegben található érvelést igazságtartalma szempontjából megvizsgálni, elfogadni, vagy	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegfeldolgozási technikák. <i>Vizuális kultúra:</i> egyszerű cselekmény megjelenítése képekkel, ábra, illusztráció. <i>Dráma és tánc:</i> szituációs játékok.

	adott esetben ellentmondani annak; – a szöveget értelmezni és alapgondolatát továbbfűzni; – írásbeli vagy szóbeli szöveg jelentősebb nyelvi eszközeinek vizsgálata alapján az írói szándékot felismerni. <i>Reflektálás összetett témákra, állásfoglalás és értékelés</i> A tanuló képes – a szöveg cselekményének és konfliktuskezelésének problematikáját, valamint azok motívumait és okait kidolgozni és értékelni; – a probléma-, illetve kérdésfelvetést tagolni, a probléma megoldásához, illetve a kérdés megválaszolásához szükséges információkat felismerni; – ismeretterjesztő szöveget kritikai érzékkel értelmezni és állást foglalni; – a szerkezeti és tartalmi elemek ismeretében szöveget rekonstruálni vagy létrehozni.	
Kulcsfogalmak	Információtartalom, alapgondolat, problémafelvetés, nyelvi kifejezőeszköz.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Szóbeli és írásbeli szövegek alkotása		Órakeret 26 óra
Előzetes tudás	A helyzetnek és kommunikációs célnak megfelelő beszéd- és írásmód, szókincs, nyelvi viselkedés, szövegtolmácsolás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegek tartalmi információinak szakszerű közvetítése és megadott szempont szerinti feldolgozása szóban és írásban, az ennek megfelelő jegyzetelési technika kialakítása. Az esszéírás technikájának megismerése, funkcionális szövegek alkotása.		
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
Irányított és önálló szövegfeldolgozás, szövegalkotási stratégiák alkalmazása. A szöveg és illusztráció összefüggése. Adott szövegfajták tartalmi és formai követelményei. A szövegben fellelhető tények és érvek rendszerezése és bemutatása. Vélemény formálása és állásfoglalás. Adott téma kidolgozása, adatgyűjtés és források	<i>A tartalmi információk szakszerű közvetítése</i> A tanuló képes – a szövegben található érvrendszer felépítését ismertetni; – a téma, ábrázolásmód, események és a szöveg vonatkozásában központi jelentőségű tényeket rendszerezetten és nyelvvileg	<i>Minden tantárgy:</i> összefüggő beszéd, érvelés, szövegfeldolgozás kialakítása, jegyzetelés. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> esszéírás, hivatalos szövegtípusok. <i>Informatika:</i>	

alkalmazása. Az esszé jellemzői, az esszéírás folyamata. Funkcionális szövegek (hivatalos és magán) tartalmi és formai jellemzői. Internetes szövegalkotási gyakorlatok (forrásjegyzék, forrás megjelölése, blogbejegyzés).	követhető módon előadni; – saját és idegen szövegeket a szövegfajtának és a szándékolt hatás eléréséhez megfelelően előadni; – az adott szövegfajta követelményeinek betartásával informális és formalizált írott szöveget alkotni. <i>Komplex összefüggések célnak és célcsoportnak megfelelő feldolgozása</i> A tanuló képes – monologikus kommunikációs helyzetekben vagy írásbeli szövegekben összetett tartalmakat is követhetően közvetíteni; – párbeszédes kommunikációs helyzetekben logikus és egyéni érveket hozni, az ellenkező álláspontra objektíven reagálni; – a különböző forrásokból származó információkat koherens szövegben bemutatni; – szöveget és más forrásokat a téma kidolgozásához választani és azok alkalmasságát indokolni; – összetettebb problémafelvetéseket tagolni és ennek logikáját megmagyarázni. <i>Érvelés, vita, állásfoglalás</i> A tanuló képes – állásfoglalását logikusan érvekkel alátámasztani, következtetéseket levonni; – párbeszédes kommunikációs helyzetekben nyitottan reagálni és a helyeslést, illetve elutasítást objektíven megindokolni; – személyek cselekedeteit és azok indítékait megvizsgálni és értékelni; – véleményét szabadon választott (nyelvi vagy nem nyelvi) formában kreatív módon kifejezni.	információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, internethasználat jogi, etikai kérdései.
--	--	--

Kulcsfogalmak	Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, esszé, forrásmegjelölés.
----------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Általános interakciós készség	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A nyelvi szintnek megfelelő nyelvhasználat különböző kommunikációs helyzetekben. A számítógép és a világháló német nyelvű programjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvhasználat és kommunikációs kultúra elmélyítése, aktív véleménynyilvánítás képességének kialakítása, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos használata, a nyelvközvetítés technikájának elsajátíttatása.	
Tevékenységek/ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Információk szerzése különböző csatornákon, azok felhasználása tanulási és iskolán kívüli helyzetekben. Vélemény alkotása és kinyilvánítása nyelvileg adekvát módon. A beszélő és hallgató szerepének váltakoztatása, a szerepnek megfelelő reagálás differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek kulcsfontosságú információinak és mondanivalójának összefoglalása magyar, illetve német nyelven.	<i>Véleménynyilvánítás – aktív részvétel a közös munkában</i> <i>A tanuló képes</i> – német nyelvű médiát információszerzés, illetve kapcsolatteremtés céljából segítségül hívni; – nyelvhasználatában az adott kommunikációs szituációhoz alkalmazkodni; – a számítógép, a világháló és az egyéb elektronikus kommunikációs média német nyelvű programjait nyelvi különösebb nyelvi nehézség nélkül használni. <i>Kommunikációs kultúra</i> <i>A tanuló képes</i> – párbeszédes kommunikációs helyzetekben relatíve széleskörű nyelvi eszközök segítségével a beszélő és a hallgató szerepét váltogatni; – a kommunikáció során felmerülő zavaró tényezőket megnevezni és segítséget/tisztázást kérni; – a kommunikációs partner szóhasználati spektrumát felismerni és a szituációnak és szerepnek megfelelően nyelvileg adekvát módon reagálni; – mások közléseiben a jelentősebb retorikai elemeket felismerni és saját álláspontja szem előtt tartásával nyelvileg adekvát módon reagálni azokra. <i>Nyelvi közvetítés</i>	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a szókincs és a retorikai elemek adekvát alkalmazása. <i>Dráma és tánc:</i> önismereti gyakorlatok, szerepjátékok. <i>Informatika:</i> keresőprogramok használata, internethasználat jogi, etikai kérdései.

	A tanuló képes – német nyelvű szövegek kulcsfontosságú információit magyarul összefoglalni; – magyar nyelvű megnyilvánulások vagy szövegek mondanivalóját németül összefoglalni.	
Kulcsfogalmak	Kommunikációs szerep, kommunikációs média, retorika, retorikai elem.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Országismeret és interkulturalitás		Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	A témákhoz kapcsolódó, a tanulók nyelvi szintjének megfelelő szókincs és életkorának megfelelő ismeretanyag.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az aktív szókincs fejlesztése, mélyítése a tanulók mindennapjaihoz kapcsolódó témakörök alapján. A témakörökhöz kapcsolódó ismeretek bővítése.		
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
A korosztálynak megfelelő tájékozottság a témakör és a részm témák kapcsán, az ismeretek közlése mondatmodellek segítségével, a szókincs elsajátítása és feldolgozása. Az előző képzési szakaszok témaköreinek ciklikus bővítése. Témák: <i>Személyes életvitel:</i> társadalmi trendek és divatirányzatok, függőség, élettervezés, sport és felelősség. <i>Társadalmi élet:</i> étkezési kultúra, hagyományok megváltozása, városi és vidéki élet, civil társadalom. <i>Iskola, képzés, hivatás:</i> iskola és tanítás, képzési utak és munkavégzés. <i>Kulturális élet és média:</i> zenei élet a német nyelvű országokban, film és képzőművészet. <i>Gazdaság, technika, környezet:</i> európai életér, a gazdaság és technika fejlődése, ember és környezete. <i>Politika és történelem:</i> társadalmi felelősség, elvándorlás és migráció, nemzetiségpolitika, Magyarország és a német nyelvű országok. <i>Német nyelv:</i> a német nyelv	A tanuló képes – a tárgyalt témákban a kommunikáció minden területén részt venni, az elsajátított szókinccset, a nyelvi eszközöket, szófordulatokat és idiómákat használni; – a tanóra anyagához és a hétköznapi élet egyes területeihez kielégítően nagy szókinccsel olyan nyelvi kifejezőeszközökkel, melyek lexikai variációi relatíve csekély számúak, adott esetben gyakori körülírásokkal és alkalmanként szófordulatokkal hozzászólni.	<i>Biológia-egészségtan:</i> környezetvédelem, egészségkárosodás, egészséges táplálkozás. <i>Földrajz:</i> turizmus, német nyelvű országok, gazdaság és társadalom. <i>Testnevelés és sport:</i> sport és felelősség. <i>Német népismeret:</i> identitás, régi és modern életmód, településtörténet, nemzetiségpolitika. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> EU, nemzetiségpolitika, migráció.	

megjelenési formái, a magyarországi németek nyelvhasználata.		
Kulcsfogalmak	Alkalmazkodás, individualitás, ajzószer, függőség, siker, elismerés, partnerség, teljesítménysport, veszély, felelősség, környezetvédelem, személyes szabadság, társadalmi felelősség, településtörténet, ifjúsági szervezet, nyelvváltozat, köznyelv, csoportnyelv.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. A szó- és mondatan alapjai		Órakeret 26 óra
Előzetes tudás	A nyelvi fogalomrendszer ismerete a szófajok és mondatfajták körében. Alapvető szabályok ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság fokozatos fejlesztése. A tanulók önállóságának fejlesztése a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben.		
Tevékenységek/ismeretek		Követelmények	Kapcsolódási pontok
A szófajok biztos felismerése ismérveik megnevezésével szövegkörnyezetben és anélkül. Az igeidők helyes használata beszédben és írásban. Módbeli segédigék szubjektív használata. Szenvedő szerkezet módbeli segédigével. Igevonatok. A főnév ragozása minden esetben, „n-Deklination”, előjárószók és vonzatok, melléknév ragozása, fokozása, állítmányi használata, melléknévek vonzata, főnevesült melléknévek. Névmasok (személyes, birtokos, mutató, kérdő, vonatkozó, határozatlan). Egyszerű és összetett mondatok, alárendelés és mellérendelés (minden típus), főnévi igenévi szerkezetek.		A tanuló képes – gyakran használt alaktani és mondatnani szerkezeteket biztonsággal és következetesen használni; – egyszerű alaktani szerkezetek összefüggéseit felismerni; – a gyakran előforduló bonyolult mondatnani szerkezeteket túlnyomórészt önállóan és általában jól alkalmazni; – ismert mondatnani szerkezetek funkcióját jórészt önállóan felismerni.	Magyar nyelv és irodalom: nyelvtani fogalmak, igeidők, igei vonzatok, melléknév, feltételes mód, összetett mondatok használata.
Kulcsfogalmak	Szófaj, igeidő, eset, nyelvtani nem, vonzat, összetett mondat, alárendelés, mellérendelés.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. Kiejtés és hangsúlyozás		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A német irodalmi nyelv követelményeinek megfelelő kiejtés és hangsúlyozás. A helyi német nyelvjárás kiejtési sajátosságainak ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jól érthető beszéd és helyes hanglejtés fejlesztése.		
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
Német köznyelvi fordulatok és	A tanuló képes	<i>Magyar nyelv és</i>	

szövegek hangoztatásával, a beszélt nyelv alkalmazásával árnyalt kiejtési és hangsúlyozási normák fejlesztése. Szituációs játékok. Kommunikáció anyanyelvi beszélőkkel. Nyelvjárási szövegek értése, elmondása.	– érthetően, természetesen és helyes hanglejtéssel beszélni, a hanglejtést a mondanivalónak megfelelően variálni; – idegen akcentusa ellenére ismeretlen szavakat is jól érthetően kimondani és helyes hanglejtéssel beszélni; – szövegeket megfelelő előkészítés után helyi nyelvjárásban érthetően és helyes hanglejtéssel kimondani.	<i>irodalom: szó- és mondathangsúly.</i>
Kulcsfogalmak	Szó- és mondathangsúly, árnyalt hangsúlyozás és előadásmód.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. Helyesírás és központosítás		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában. Önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság növelése. A normakövető és normától eltérő helyesírás felismerése. A szöveg központosításának, a párbeszéd és az idézetek szabályainak megismertetése.		
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
A tanult szerkezeteket közel biztos helyesírással történő írása. A központosítás alapvető formai és tartalmi szabályainak közel helyes alkalmazása. A mindennapi írásbeli munkákban az igényes helyesírással való törekvés. Hibajavítási gyakorlatok.	A tanuló képes – szövegeket majdnem helyesen leírni, a központosítást hibátlanul alkalmazni és ezzel a mondanivalót is alátámasztani; – a legalapvetőbb központosítási szabályokat messzemenően helyesen alkalmazni; – a tanult szerkezeteket közel biztos helyesírással leírni; – a központosítás alapvető formai és tartalmi szabályait közel helyesen alkalmazni.	Magyar nyelv és irodalom: a magyar és a német nyelv különbsége (irodalmi művek címeinek írása szövegben, kettőspont utáni mondatkezdés).	
Kulcsfogalmak	Központosítás, idézet, cím jelölése.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra		Órakeret 50 óra
Előzetes tudás	Az irodalom eddig tanult sajátos kifejezési formáinak felismerése és értelmezése. Irodalmi szövegek feldolgozásának technikája.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi alpműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Lírai alkotások, rövid epikai műfajok és dramatikus szövegek értelmezése képességének fejlesztése.		
Tevékenységek/ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A német irodalomból vett alkotások olvasása, értelmezése. Rövid terjedelmű epikai művek és modern	A tanuló képes – a német nyelvű irodalom alkotásait műközpontúan	<i>Magyar nyelv és irodalom: műfajok.</i>	

történetek, dramatikus szövegek és lírai alkotások, két szabadon választott ifjúsági regény. Az olvasás mint műélvezet megtapasztalása, az olvasás iránti igény felkeltése. Német nyelvű színházi előadás megtekintése élőben vagy filmen. A magyarországi német irodalomból vett szemelvények. Lessing három fabulája; egy Kurzgeschichte (pl. Borchert, Böll, Bichsel, Kaschnitz); egy ifjúsági regény (pl. <i>Annalies Schwarz: Hamide spielt Hamide</i> egy rövid kortárs epikai mű (<i>Bunte Erde</i> olvasókönyvből); Schiller: <i>Der Handschuh</i>; képversek (<i>Bunte Erde</i> olvasókönyvből, párbeszéd szövegek (<i>Bunte Erde</i> olvasókönyv). Magyarországi német irodalom: szabadon választott négy-öt prózai mű (pl. L. Fischer, J. Mikonya, F. Sziebert, S. Raile); nyolc-tíz lírai alkotás (pl. V. Koch, E. Rittinger, R. Becker, J. Michaelis, C. Klotz, F. Zeltner, G. Fath, A. Manz.).	elemezni, azokat korban és stílusirányzatok szerint elhelyezni, önállóan olvasni; – a hazai német irodalom összetett művein keresztül a népcsoport sorskérdéseit megismerni, ezáltal a nemzetiség problémáival azonosulni; – kortárs irodalmi példákat elolvasni és elemezni; – a három irodalmi műfaj alaki és tartalmi jegyeit felismerni, a műveket műfaj szerint csoportosítani, irodalmi műveket szempont szerint elemezni; – speciális művészi kifejezőeszközöket, adott irodalmi műalkotásból készült filmeket megtekinteni, azokat a művel összehasonlítani.	<i>Dráma és tánc:</i> dramatikus és improvizációs játékok. <i>Ének-zene:</i> ritmus. <i>Vizuális kultúra:</i> jelmez, kellék, díszlet. <i>Német népismeret:</i> a német népcsoport történelmének eseményei.
Kulcsfogalmak	Műfaj, műnem, kor, irányzat, költői kép, rím, refrén, szerkezet, ballada, Kurzgeschichte, felvonás, jelenet, konfliktus, olvasói perspektíva, adaptáció.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulási képesség fejlesztése		Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Az önismeret életkornak megfelelő szintje, a személyes tanulási sikerek és nehézségek felismerése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló, hatékony tanulás képességének továbbfejlesztése.		
Tevékenységek/ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az alapműveltség elsajátításához szükséges tudás megszerzésének, tananyag feldolgozásának technikái. A tanulást segítő eljárások megfelelő használata, gyakorlása. Önálló vázlatkészítés, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével. Kulcsinformációk kiemelése olvasott szövegben. Gondolattérkép készítése az	A tanuló képes – a megszerzett szókinccset tartalmi kategóriák, ellentétes és rokon értelműk, valamint azonos alakúság szerint rendszerezni; – nyomtatott médiát (pl. egy nyelvű szótár, lexikon) és elektronikus médiát információszerzésre használni; – hallott összetettebb szövegből az információkat megérteni;	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző műfajú irodalmi szövegek elemzése. <i>Informatika:</i> internetes portálok használata. <i>Vizuális kultúra:</i> kérdések megfogalmazása a látott információra,	

olvasott szöveghez, a tárgyalt témakörhöz. Különböző információhordozók használata, prezentáció összeállítása, bemutatása.	– különböző olvasási technikákat (globális, kurzív, szelektív és részletes) a feladat elvárásainak megfelelően alkalmazni; – a szöveg tartalmát összefoglalni; – a szöveg feldolgozása során tartalmi szervezőtechnikákat (pl. jegyzetelés, kulcsszavak megállapítása, tagolás, kategóriák felállítása, egyszerűsítés, cluster-ek, mind map-ek segítségével történő rendszerezés) alkalmazni; – az alapvető írásbeli szövegfajtákat funkciójuknak megfelelően alkalmazni; – a prezentációs technikákat túlnyomórészt önállóan kiválasztani és alkalmazni.	ismeretre, élményre vonatkozóan.
Kulcsfogalmak	Gondolattérkép, mind map, cluster.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Erkölcsi, esztétikai kategóriák ismerete, ítéletalkotás egyszerű irodalmi szituációkban, az identitás fogalmának értelmezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltságának kialakítása. A kulturális másság felismertetése, megértése és az erre épülő tisztelet kialakítása.		
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az irodalmi szövegek és országismereti témák kapcsán ítéletek alkotása a szereplőkről. A tanulók mindennapjaiban megjelenő értékek helyes megítélésének kialakítása. A magyarországi német irodalmi alkotások tanulságainak értelmezése.	<i>A tanuló képes</i> – igényrel és képességgel ízlését, etikai és esztétikai tudatosságát, kreativitását önállóan fejleszteni; – az igazságot, az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban felismerni, a jelenségekre reflektálni, erkölcsi kérdésekben tájékozódni a német népcsoportra vonatkozóan is; – egyéni konfliktuskezelési stratégiákat és eljárásokat kialakítani; – a történeti érzéket tudatosan és önállóan fejleszteni, a másságot elfogadni, kezelni és arra reflektálni.	<i>Erkölcstan:</i> önismeret, magatartásformák közösségben. <i>Német népismeret:</i> a magyarországi német népcsoport sorsfordulói.	
Kulcsfogalmak	Azonosságtudat, önkifejezés, felelősség, másság, konfliktus.		

A továbbhaladás feltételei:

- A tanuló szövegértése megfelelő, képes szerkesztett szövegek globális megértésére
- Képes egy szövegből lényegi információk kiemelésére, egy szöveg tartalmi összefoglalására.
- Képes egy szöveg értő olvasására.
- Az alapvető nyelvtani jelenségeket ismeri és képes azok megfelelő alkalmazására.
- Képes szavak, kifejezések elmagyarázására, jelenségek leírására
- Tud egynyelvű szótárt használni.
- A német helyesírást ismeri, és megfelelően használja
- Képes irodalmi alkotásokat értelmezni.

10. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Szóbeli és írásbeli szövegek megértése és értelmezése	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A kulturált véleménynyilvánítás alapelveinek és a különféle beszédhelyzetek sémáinak ismerete. A tanult szövegfeldolgozási módok szövegtípusnak megfelelő alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információk szerzése, fókuszálás meghatározott kérdésekre, kommunikációs szándékok elemzése és értékelése, szövegfeldolgozás elmélyítése.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
A megismert szövegfeldolgozási módok bővítése és elmélyítése, differenciált feladatmegadások segítségével. A szöveg részletekbe menő megértése, a problémafelvetések értelmezése, információtartalmának megnevezése kielégítően differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek nyelvi kifejezőeszközeinek elemzése és értékelése a mondanivaló szempontjából. Ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben megjelenő konfliktusok felismerése és megoldásuk reflektálása. Szövegek és illusztrációk formai és tartalmi elemzése (szerkezet, objektív közlés, szubjektív hatás). Szerkezeti és tartalmi elemek alapján szöveg rekonstruálása és létrehozása.	<i>A tartalmak megértése, a lényegi információk megragadása</i> A tanuló képes – a szöveg információtartalmát és a szövegnek vagy egy bekezdésének alapgondolatát/alapgondolatait kielégítő nyelvi differenciáltsággal megnevezni; – a szövegben információkat megtalálni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés tükrében alkalmazni; – a szöveg információit (adott esetben ismétlést követően) részleteiben megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés tükrében felhasználni; – képeket és illusztrációkat, különös tekintettel azok szerkezetére és az olvasóra/hallgatóra gyakorolt szubjektív hatására, mások számára követhető módon bemutatni. <i>A szöveg és a nyelvi kifejezőeszközök vizsgálata és feldolgozása</i> A tanuló képes – a szövegben található érvelést igazságtartalma szempontjából megvizsgálni, elfogadni, vagy adott esetben ellentmondani annak; – a szöveget értelmezni és alapgondolatát továbbfűzni;	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegfeldolgozási technikák. <i>Vizuális kultúra:</i> egyszerű cselekmény megjelenítése képekkel, ábra, illusztráció. <i>Dráma és tánc:</i> szituációs játékok.

	– írásbeli vagy szóbeli szöveg jelentősebb nyelvi eszközeinek vizsgálata alapján az írói szándékot felismerni. <i>Reflektálás összetett témákra, állásfoglalás és értékelés</i> A tanuló képes – a szöveg cselekményének és konfliktuskezelésének problematikáját, valamint azok motívumait és okait kidolgozni és értékelni; – a probléma-, illetve kérdésfelvetést tagolni, a probléma megoldásához, illetve a kérdés megválaszolásához szükséges információkat felismerni; – ismeretterjesztő szöveget kritikai érzékkel értelmezni és állást foglalni; – a szerkezeti és tartalmi elemek ismeretében szöveget rekonstruálni vagy létrehozni.	
Kulcsfogalmak	Információtartalom, alapgondolat, problémafelvetés, nyelvi kifejezőeszköz.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Szóbeli és írásbeli szövegek alkotása	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	A helyzetnek és kommunikációs célnak megfelelő beszéd- és írásmód, szókincs, nyelvi viselkedés, szövegtolmácsolás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegek tartalmi információinak szakszerű közvetítése és megadott szempont szerinti feldolgozása szóban és írásban, az ennek megfelelő jegyzetelési technika kialakítása. Az esszéírás technikájának megismerése, funkcionális szövegek alkotása.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Írányított és önálló szövegfeldolgozás, szövegalkotási stratégiák alkalmazása. A szöveg és illusztráció összefüggése. Adott szövegfajta tartalmi és formai követelményei. A szövegben fellelhető tények és érvek rendszerezése és bemutatása. Vélemény formálása és állásfoglalás. Adott téma kidolgozása, adatgyűjtés és források alkalmazása. Az esszé jellemzői, az esszéírás folyamata. Funkcionális szövegek (hivatalos és magán) tartalmi és formai jellemzői. Internetes szövegalkotási	<i>A tartalmi információk szakszerű közvetítése</i> A tanuló képes – a szövegben található érvrendszer felépítését ismertetni; – a téma, ábrázolásmód, események és a szöveg vonatkozásában központi jelentőségű tényeket rendszerezetten és nyelvileg követhető módon előadni; – saját és idegen szövegeket a szövegfajtának és a szándékolt hatás eléréséhez megfelelően előadni;	<i>Minden tantárgy:</i> összefüggő beszéd, érvelés, szövegfeldolgozás kialakítása, jegyzetelés. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> esszéírás, hivatalos szövegtípusok. <i>Informatika:</i> információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, internethasználat jogi, etikai kérdései.

gyakorlatok (forrásjegyzék, forrás megjelölése, blogbejegyzés).	– az adott szövegfajta követelményeinek betartásával informális és formalizált írott szöveget alkotni. <i>Komplex összefüggések célnak és célcsoportnak megfelelő feldolgozása</i> A tanuló képes – monologikus kommunikációs helyzetekben vagy írásbeli szövegekben összetett tartalmakat is követhetően közvetíteni; – párbeszédes kommunikációs helyzetekben logikus és egyéni érveket hozni, az ellenkező álláspontra objektíven reagálni; – a különböző forrásokból származó információkat koherens szövegben bemutatni; – szöveget és más forrásokat a téma kidolgozásához választani és azok alkalmasságát indokolni; – összetettebb problémafelvetéseket tagolni és ennek logikáját megmagyarázni. <i>Érvelés, vita, állásfoglalás</i> A tanuló képes – állásfoglalását logikusan érvekkel alátámasztani, következtetéseket levonni; – párbeszédes kommunikációs helyzetekben nyitottan reagálni és a helyeslést, illetve elutasítást objektíven megindokolni; – személyek cselekedeteit és azok indítékait megvizsgálni és értékelni; – véleményét szabadon választott (nyelvi vagy nem nyelvi) formában kreatív módon kifejezni.	
Kulcsfogalmak	Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, esszé, forrásmegjelölés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Általános interakciós készség	Órakeret 7 óra
---	--	----------------------------------

Előzetes tudás	A nyelvi szintnek megfelelő nyelvhasználat különböző kommunikációs helyzetekben. A számítógép és a világháló német nyelvű programjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvhasználat és kommunikációs kultúra elmélyítése, aktív véleménynyilvánítás képességének kialakítása, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos használata, a nyelvközvetítés technikájának elsajátítása.	
Tevékenységek/ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Információk szerzése különböző csatornákon, azok felhasználása tanulási és iskolán kívüli helyzetekben. Vélemény alkotása és kinyilvánítása nyelvileg adekvát módon. A beszélő és hallgató szerepének váltakoztatása, a szerepnek megfelelő reagálás differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek kulcsfontosságú információinak és mondanivalójának összefoglalása magyar, illetve német nyelven.	<i>Véleménynyilvánítás – aktív részvétel a közös munkában</i> <i>A tanuló képes</i> – német nyelvű médiát információszerzés, illetve kapcsolatteremtés céljából segítségül hívni; – nyelvhasználatában az adott kommunikációs szituációhoz alkalmazkodni; – a számítógép, a világháló és az egyéb elektronikus kommunikációs média német nyelvű programjait nyelvi különösebb nyelvi nehézség nélkül használni. <i>Kommunikációs kultúra</i> A tanuló képes – párbeszédese kommunikációs helyzetekben relatíve széleskörű nyelvi eszközök segítségével a beszélő és a hallgató szerepét váltogatni; – a kommunikáció során felmerülő zavaró tényezőket megnevezni és segítséget/tisztázást kérni; – a kommunikációs partner szóhasználati spektrumát felismerni és a szituációnak és szerepnek megfelelően nyelvileg adekvát módon reagálni; – mások közléseiben a jelentősebb retorikai elemeket felismerni és saját álláspontja szem előtt tartásával nyelvileg adekvát módon reagálni azokra. <i>Nyelvi közvetítés</i> A tanuló képes – német nyelvű szövegek kulcsfontosságú információit magyarul összefoglalni; – magyar nyelvű	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a szókincs és a retorikai elemek adekvát alkalmazása. <i>Dráma és tánc:</i> önismereti gyakorlatok, szerepjátékok. <i>Informatika:</i> keresőprogramok használata, internethasználat jogi, etikai kérdései.

	megnyilvánulások vagy szövegek mondanivalóját németül összefoglalni.	
Kulcsfogalmak	Kommunikációs szerep, kommunikációs média, retorika, retorikai elem.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Országismeret és interkulturalitás		Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	A témákhoz kapcsolódó, a tanulók nyelvi szintjének megfelelő szókincs és életkorának megfelelő ismeretanyag.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az aktív szókincs fejlesztése, mélyítése a tanulók mindennapjaihoz kapcsolódó témakörök alapján. A témakörökhöz kapcsolódó ismeretek bővítése.		
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
A korosztálynak megfelelő tájékozottság a témakör és a résztémák kapcsán, az ismeretek közlése mondatmodellek segítségével, a szókincs elsajátítása és feldolgozása. Az előző képzési szakaszok témaköreinek ciklikus bővítése. Témák: <i>Személyes életvitel:</i> társadalmi trendek és divatirányzatok, függőség, élettervezés, sport és felelősség. <i>Társadalmi élet:</i> étkezési kultúra, hagyományok megváltozása, városi és vidéki élet, civil társadalom. <i>Iskola, képzés, hivatás:</i> iskola és tanítás, képzési utak és munkavégzés. <i>Kulturális élet és média:</i> zenei élet a német nyelvű országokban, film és képzőművészet. <i>Gazdaság, technika, környezet:</i> európai létéről, a gazdaság és technika fejlődése, ember és környezete. <i>Politika és történelem:</i> társadalmi felelősség, elvándorlás és migráció, nemzetiségpolitika, Magyarország és a német nyelvű országok. <i>Német nyelv:</i> a német nyelv megjelenési formái, a magyarországi németek nyelvhasználata.	A tanuló képes – a tárgyalt témákban a kommunikáció minden területén részt venni, az elsajátított szókinccsel, a nyelvi eszközöket, szófordulatokat és idiómákat használni; – a tanóra anyagához és a hétköznapi élet egyes területeihez kielégítően nagy szókinccsel olyan nyelvi kifejezőeszközökkel, melyek lexikai variációi relatíve csekély számúak, adott esetben gyakori körülírásokkal és alkalmanként szófordulatokkal hozzászólni.	<i>Biológia-egészségtan:</i> környezetvédelem, egészségkárosodás, egészséges táplálkozás. <i>Földrajz:</i> turizmus, német nyelvű országok, gazdaság és társadalom. <i>Testnevelés és sport:</i> sport és felelősség. <i>Német népismeret:</i> identitás, régi és modern életmód, településtörténet, nemzetiségpolitika. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> EU, nemzetiségpolitika, migráció.	

Kulcsfogalmak	Alkalmazkodás, individualitás, ajzószer, függőség, siker, elismerés, partnerség, teljesítménysport, veszély, felelősség, környezetvédelem, személyes szabadság, társadalmi felelősség, településtörténet, ifjúsági szervezet, nyelvváltozat, köznyelv, csoportnyelv.
----------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. A szó- és mondatn alapjai	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A nyelvi fogalomrendszer ismerete a szófajok és mondatfajták körében. Alapvető szabályok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság fokozatos fejlesztése. A tanulók önállóságának fejlesztése a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
A szófajok biztos felismerése ismérveik megnevezésével szöveggörnyezetben és anélkül. Az igeidők helyes használata beszédben és írásban. Módbeli segédigék szubjektív használata. Szenvedő szerkezet módbeli segédigével. Igevonatok. A főnév ragozása minden esetben, „n-Deklination”, előjárósók és vonzatuk, melléknév ragozása, fokozása, állítmányi használata, melléknévek vonzata, főnevesült melléknévek. Névmasok (személyes, birtokos, mutató, kérdő, vonatkozó, határozatlan). Egyszerű és összetett mondatok, alárendelés és mellérendelés (minden típus), főnévi igenévi szerkezetek.	A tanuló képes – gyakran használt alaktani és mondatnati szerkezeteket biztonsággal és következetesen használni; – egyszerű alaktani szerkezetek összefüggéseit felismerni; – a gyakran előforduló bonyolult mondatnati szerkezeteket túlnyomórészt önállóan és általában jól alkalmazni; – ismert mondatnati szerkezetek funkcióját jórészt önállóan felismerni.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> nyelvtani fogalmak, igeidők, igei vonzatok, melléknév, feltételes mód, összetett mondatok használata.
Kulcsfogalmak	Szófaj, igeidő, eset, nyelvtani nem, vonzat, összetett mondat, alárendelés, mellérendelés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. Kiejtés és hangsúlyozás	Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	A német irodalmi nyelv követelményeinek megfelelő kiejtés és hangsúlyozás. A helyi német nyelvjárás kiejtési sajátosságainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jól érthető beszéd és helyes hanglejtés fejlesztése.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Német köznyelvi fordulatok és szövegek hangoztatásával, a beszélt	A tanuló képes – érthetően, természetesen és	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szó- és

nyelv alkalmazásával árnyalt kiejtési és hangsúlyozási normák fejlesztése. Szituációs játékok. Kommunikáció anyanyelvi beszélőkkel. Nyelvjárási szövegek értése, elmondása.	helyes hanglejtéssel beszélni, a hanglejtést a mondanivalónak megfelelően variálni; – idegen akcentusa ellenére ismeretlen szavakat is jól érthetően kimondani és helyes hanglejtéssel beszélni; – szövegeket megfelelő előkészítés után helyi nyelvjárásban érthetően és helyes hanglejtéssel kimondani.	mondathangsúly.
Kulcsfogalmak	Szó- és mondathangsúly, árnyalt hangsúlyozás és előadásmód.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. Helyesírás és központosítás		Órakeret 1 óra
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában. Önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság növelése. A normakövető és normától eltérő helyesírás felismerése. A szöveg központosításának, a párbeszéd és az idézetek szabályainak megismertetése.		
Tevékenységek/ismeretek		Követelmények	Kapcsolódási pontok
A tanult szerkezeteket közel biztos helyesírással történő írása. A központosítás alapvető formai és tartalmi szabályainak közel helyes alkalmazása. A mindennapi írásbeli munkákban az igényes helyesírással való törekvés. Hibajavítási gyakorlatok.		A tanuló képes – szövegeket majdnem helyesen leírni, a központosítást hibátlanul alkalmazni és ezzel a mondanivalót is alátámasztani; – a legalapvetőbb központosítási szabályokat messzemenően helyesen alkalmazni; – a tanult szerkezeteket közel biztos helyesírással leírni; – a központosítás alapvető formai és tartalmi szabályait közel helyesen alkalmazni.	Magyar nyelv és irodalom: a magyar és a német nyelv különbsége (irodalmi művek címeinek írása szövegben, kettőspont utáni mondatkezdés).
Kulcsfogalmak	Központosítás, idézet, cím jelölése.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra		Órakeret 70 óra
Előzetes tudás	Az irodalom eddig tanult sajátos kifejezési formáinak felismerése és értelmezése. Irodalmi szövegek feldolgozásának technikája.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi alpműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Lírai alkotások, rövid epikai műfajok és dramatikus szövegek értelmezése képességének fejlesztése.		
Tevékenységek/ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
A német irodalomból vett alkotások olvasása, értelmezése. Rövid	A tanuló képes – a német nyelvű irodalom	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> műfajok.	

terjedelmű epikai művek és modern történetek, dramatikus szövegek és lírai alkotások, két szabadon választott ifjúsági regény. Az olvasás mint műélvezet megtapasztalása, az olvasás iránti igény felkeltése. Német nyelvű színházi előadás megtekintése élőben vagy filmen. A magyarországi német irodalomból vett szemelvények. Kettő Kurzgeschichte (pl. Borchert, Böll, Bichsel, Kaschnitz); egy ifjúsági regény (pl. Hans-Peter Richter: <i>Damals war es; Friedrich</i>); <i>kettő</i> rövid kortárs epikai mű (<i>Bunte Erde</i> olvasókönyvből); Schiller: <i>Der Handschuh</i>; öt vers a kortárs német irodalomból (pl. A. Kirsch, W. Biermann, I. Bachmann, D. Grünbein; párbeszédesszövegek (<i>Bunte Erde</i> olvasókönyv). Magyarországi német irodalom: szabadon választott két-három prózai mű (pl. L. Fischer, J. Mikonya, F. Sziebert, S. Raile); nyolc-tíz lírai alkotás (pl. V. Koch, E. Rittinger, R. Becker, J. Michaelis, C. Klotz, F. Zeltner, G. Fath, A. Manz.).	alkotásait műközpontúan elemezni, azokat korban és stílusirányzatok szerint elhelyezni, önállóan olvasni; – a hazai német irodalom összetett művein keresztül a népcsoport sorskérdéseit megismerni, ezáltal a nemzetiség problémáival azonosulni; – kortárs irodalmi példákat elolvasni és elemezni; – a három irodalmi műfaj alaki és tartalmi jegyeit felismerni, a műveket műfaj szerint csoportosítani, irodalmi műveket szempont szerint elemezni; – speciális művészi kifejezőeszközöket, adott irodalmi műalkotásból készült filmeket megtekinteni, azokat a művel összehasonlítani.	<i>Dráma és tánc:</i> dramatikus és improvizációs játékok. <i>Ének-zene:</i> ritmus. <i>Vizuális kultúra:</i> jelmez, kellék, díszlet. <i>Német népismeret:</i> a német népcsoport történelmének eseményei.
Kulcsfogalmak	Műfaj, műnem, kor, irányzat, költői kép, rím, refrén, szerkezet, ballada, Kurzgeschichte, felvonás, jelenet, konfliktus, olvasói perspektíva, adaptáció.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulási képesség fejlesztése		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Az önismeret életkornak megfelelő szintje, a személyes tanulási sikerek és nehézségek felismerése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló, hatékony tanulás képességének továbbfejlesztése.		
Tevékenységek/ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az alapműveltség elsajátításához szükséges tudás megszerzésének, tananyag feldolgozásának technikái. A tanulást segítő eljárások megfelelő használata, gyakorlása. Önálló vázlatkészítés, tanulás,	A tanuló képes – a megszerzett szókinccset tartalmi kategóriák, ellentétes és rokon értelműk, valamint azonos alakúság szerint rendszerezni; – nyomtatott médiát (pl. egy nyelvű szótár, lexikon) és	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző műfajú irodalmi szövegek elemzése. <i>Informatika:</i> internetes portálok használata.	

összefoglalás vázlat segítségével. Kulcsinformációk kiemelése olvasott szövegben. Gondolattérkép készítése az olvasott szöveghez, a tárgyalt témakörhöz. Különböző információhordozók használata, prezentáció összeállítása, bemutatása.	elektronikus médiát információszerzésre használni; – hallott összetettebb szövegből az információkat megérteni; – különböző olvasási technikákat (globális, kurzív, szelektív és részletes) a feladat elvárásainak megfelelően alkalmazni; – a szöveg tartalmát összefoglalni; – a szöveg feldolgozása során tartalmi szervezőtechnikákat (pl. jegyzetelés, kulcsszavak megállapítása, tagolás, kategóriák felállítása, egyszerűsítés, cluster-ek, mind map-ek segítségével történő rendszerezés) alkalmazni; – az alapvető írásbeli szövegfajtákat funkciójuknak megfelelően alkalmazni; – a prezentációs technikákat túlnyomórészt önállóan kiválasztani és alkalmazni.	<i>Vizuális kultúra:</i> kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.
Kulcsfogalmak	Gondolattérkép, mind map, cluster.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Erkölcsi, esztétikai kategóriák ismerete, ítéletalkotás egyszerű irodalmi szituációkban, az identitás fogalmának értelmezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltságának kialakítása. A kulturális másság felismertetése, megértése és az erre épülő tisztelet kialakítása.		
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az irodalmi szövegek és országismereti témák kapcsán ítéletek alkotása a szereplőkről. A tanulók mindennapjaiban megjelenő értékek helyes megítélésének kialakítása. A magyarországi német irodalmi alkotások tanulságainak értelmezése.	<i>A tanuló képes</i> – igénytel és képességgel ízlését, etikai és esztétikai tudatosságát, kreativitását önállóan fejleszteni; – az igazságot, az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban felismerni, a jelenségekre reflektálni, erkölcsi kérdésekben tájékozódni a német népcsoportra vonatkozóan is; – egyéni konfliktuskezelési stratégiákat és eljárásokat kialakítani; – a történeti érzéket tudatosan és	<i>Erkölcstan:</i> önismeret, magatartásformák közösségben. <i>Német népismeret:</i> a magyarországi német népcsoport sorsfordulói.	

	önállóan fejleszteni, a másságot elfogadni, kezelni és arra reflektálni.	
Kulcsfogalmak	Azonosságtudat, önkifejezés, felelősség, másság, konfliktus.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes írott és szóbeli szövegek (ismeretterjesztő és szépirodalmi) átfogó megértésére, a konkrét jelentésen túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakérésére. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetelni és vázlatot készíteni. Képes saját véleményét írásban és szóban megfogalmazni, indokolni. Képes alkalmazni szövegfeldolgozási technikákat és eljárásokat. Ismeri a szöveg központosításának, a párbeszéd és az idézetek jelölésének szabályait. Nyelvhasználatát a tudatosságra törekvő jellemzi: önálló a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben. A tanuló szókincse a tárgyalt témakörökhöz kapcsolódóan aktív, az ismeretek bővültek az előző pedagógiai szakaszhoz képest. A tanulóban kialakult az aktív véleménynyilvánítás képessége, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos használata, elsajátította a nyelvközvetítés technikáját. Fel tudja ismerni az erkölcsi értékeket, értékelni a különböző magatartásformákat. Meg tudja fogalmazni nemzetiségi hovatartozását.
---	---

A továbbhaladás feltételei:

- A tanuló szövegértése megfelelő, képes szerkesztett és autentikus szövegek globális megértésére
- Képes egy szövegből lényegi információk kiemelésére, egy szöveg tartalmi összefoglalására, az azzal kapcsolatos vélemény kifejtésére, állásfoglalásra..
- Képes egy szöveg értő olvasására.
- Az alapvető nyelvtani jelenségek mellett ismeri a bonyolultabb nyelvi formákat és képes azok tudatos megfelelő alkalmazására.
- Képes szavak, kifejezések elmagyarázására, jelenségek leírására,
- Tud egynyelvű szótárt használni.
- A német helyesírást ismeri, és megfelelően használja.
- Képes irodalmi alkotásokból elvonatkoztatni, azt a jelennel párhuzamba állítani
- Képes egyszerű tudósítások, riportok elkészítésére.

11–12. évfolyam

A német nemzetiségi nyelvi képzés célja a 11–12. évfolyamon a szövegelemzési és szövegalkotási jártasság fokozatos mélyítése, a kritikai érzék továbbfejlesztése, és a különböző műfajú szövegek értelmezése képességének fejlesztése. Cél a saját nyelvhasználat kontrollja, a kommunikációs helyzetnek megfelelő tudatos nyelvhasználat szóban és írásban. A nyelvi tudatosság fejlesztésének része a tanulási képesség továbbfejlesztése és az önálló adatgyűjtés, valamint prezentáció módszereinek elsajátítása. Ennek eredményeként a tanuló képes hosszabb felkészülést igénylő szóbeli és írásbeli feladatokhoz adott, illetve önállóan kialakított szempontokat követő anyaggyűjtésre és válogatásra források (nyomtatott és elektronikus források) segítségével. Képes jegyzet, vázlat, hivatkozás és forrásjegyzék készítésére; a megfelelő prezentációs technika kiválasztására és elkészítésére.

Az irodalomtanítás alapvető célja irodalmi művek olvasása, értelmezése és megvitatása. Az irodalomértést elmélyítő, az önkifejezést, a gondolkodást támogató tevékenység rövid lélegzetű prózai művek és versek összehasonlítása adott tematikai szempont alapján. Mind az érvelő képességet, mind a szociális kompetenciák és erkölcsi gondolkodás fejlesztését támogatja a hősök, élethelyzetek, konfliktusok felfogása, értelmezése és megvitatása.

Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztését célozza néhány szerző és mű hatásának megfigyelése. A tanuló képes az önálló gondolkodásra, a kulturális és történeti másság felismerésére és megismerésére; ítéletet alkotni a társadalmi, történeti, morális és esztétikai kérdésekről.

A rendelkezésre álló óraszámot az alábbi táblázat szerint használjuk fel. Tekintettel arra, hogy az említett tematikai egységek mindkét évfolyamon előfordulnak, a fejezet elején ebben a táblázatban mutatjuk be az órák felosztását.

Tematikai egységek	Javasolt órakeret	10% felhasználása	11. évfolyam	12. évfolyam
Nyelvhasználati kompetencia. Szóbeli és írásbeli szövegek megértése és értelmezése	20	4	13	11
Nyelvhasználati kompetencia. Szóbeli és írásbeli szövegek alkotása	30	4	19	15
Nyelvhasználati kompetencia. Általános interakciós készség	11	1	7	5
Országismeret és interkulturalitás	40	2	22	20
Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. A szó- és mondatn alapjai	25	10	20	15
Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. Kiejtés és hangsúlyozás	3	1	2	2
Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. Helyesírás és központosítás	3	1	2	2
Irodalmi kultúra	150	5	80	75
A tanulási képesség fejlesztése	15	3	10	8
Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történelmi érzék fejlesztése	5	2	5	2
10%	33			
összesen	335	33	180	155

11. évfolyam

A tematikai egységeket, a fejlesztési célokat és a rendelkezésre szánt órakeretet az alábbi táblázat foglalja össze.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Szóbeli és írásbeli szövegek megértése és értelmezése	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Információk nyérésének képessége, fókuszálás meghatározott kérdésekre, kommunikációs szándékok felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információk szerzésével kapcsolatos eddigi ismeretek mélyítése, a kommunikációs szándékok elemzése és értékelése, a szövegfeldolgozás árnyaltabb technikáinak elsajátítása.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
A megismert szövegfeldolgozási módok bővítése és differenciálása feladatmegadások segítségével. A szöveg részletekbe menő megértése, a problémafelvetések értelmezése, információtartalmának megnevezése differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek nyelvi kifejezőeszközeinek elemzése és értékelése a mondanivaló szempontjából. Ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben megjelenő konfliktusok felismerése és megoldásuk reflektálása, illetve értékelése. Szövegek és illusztrációk formai és tartalmi elemzése (szerkezet, objektív közlés, szubjektív hatás). Szerkezeti és tartalmi elemek alapján szöveg rekonstruálása és létrehozása.	<i>A tartalmak megértése, a lényegi információk megragadása</i> A tanuló képes – a szöveg információtartalmát és a szövegnek vagy egy bekezdésének alapgondolatát/alapgondolatait nyelvileg differenciáltan megnevezni; – a szövegben információkat megtalálni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés tükrében alkalmazni; – a szövegben található információkat kombinálni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés tükrében felhasználni; – összetett szöveg információit (adott esetben ismétlést követően) részleteiben megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés tükrében felhasználni; – képeket és illusztrációkat a feladat elvárásainak megfelelően értelmezni. <i>A szöveg és a nyelvi kifejezőeszközök vizsgálata és feldolgozása</i> A tanuló képes – a szövegben található érvelést igazságtartalma szempontjából megvizsgálni, elfogadni, vagy adott esetben ellentmondani annak;	Minden tantárgy: szövegfeldolgozási technikák.

	– a szöveget rendszerezve és logikus egységek mentén értelmezni, annak alapgondolatát továbbfűzni, az arra vonatkozó kérdéseket és problémákat feldolgozni; – írásbeli vagy szóbeli szövegben az írói szándékot felismerni. <i>Reflektálás összetett témákra, állásfoglalás és értékelés</i> A tanuló képes – a szöveg cselekményének és konfliktuskezelésének problematikáját, valamint azok motívumait és okait kidolgozni és értékelni, saját értékrendjével összevetni; – a probléma –vagy kérdésfelvetést tagolni, a probléma megoldásához, illetve a kérdés megválaszolásához szükséges információkat felismerni, illetve az információ hiányát jelezni; – ismeretterjesztő szöveget kritikai érzékkel értelmezni és érvekkel alátámasztott egyéni véleményt megfogalmazni; – a szerkezeti és tartalmi elemek ismeretében szöveget rekonstruálni vagy létrehozni.	
Kulcsfogalmak	Információtartalom, alapgondolat, problémafelvetés, nyelvi kifejezőeszköz, differenciált konfliktuskezelés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Szóbeli és írásbeli szövegek alkotása	Órakeret 19 óra
Előzetes tudás	Szövegek tartalmi információinak közvetítése és megadott szempont szerinti feldolgozása szóban és írásban, jegyzetelés, az esszéírás néhány technikája, meghatározott funkcionális szövegek alkotása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegek tartalmi információinak szakszerű közvetítése és megadott szempont szerinti feldolgozása szóban és írásban, az ennek megfelelő jegyzetelési technika képességének elmélyítése. Az esszéírás technikájának alkalmazása, funkcionális és érvelő szövegek alkotása.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Irányított és önálló szövegfeldolgozás szövegalkotási stratégiák alkalmazása. A szöveg információinak szakszerű, a feladat megadásnak megfelelő közlése. A szöveg és illusztráció összefüggése.	<i>A tartalmi információk szakszerű közvetítése</i> A tanuló képes – a szövegben található érvrendszer felépítését ismertetni;	<i>Minden tantárgy:</i> összefüggő beszéd, érvelés, szövegfeldolgozás, jegyzetelés.

Adott szövegfajták tartalmi és formai követelményei. A szövegben fellelhető tények és érvek rendszerezése és bemutatása. Vélemény formálása és állásfoglalás. Adott téma kidolgozása, adatgyűjtés és források alkalmazása. Az esszé és értekezés típusai, jellemzői, az esszé- és értekezésírás folyamata. Funkcionális szövegek készítése. Internetes szövegalkotási gyakorlatok (forrásjegyzék, forrás megjelölése, hivatkozás).	– fontos tényeket szakmai teljességgel és pontossággal, megfelelő nyelvi eszközökkel előadni; – saját és idegen szövegeket a szövegfajtának és a szándékolt hatás eléréséhez megfelelően megtervezni és előadni; – a megírás körülményeinek függvényében, a megadott szempontok fokozott figyelembevételével formalizált írott szöveget alkotni. <i>Komplex összefüggések célnak és célcsoportnak megfelelő feldolgozása</i> A tanuló képes – monologikus kommunikációs helyzetekben vagy írásbeli szövegekben nehezebb témákat is adekvát módon közvetíteni; – gondolatmenetét párbeszédes kommunikációs helyzetekben szakszerű, logikus és jól érthető nyelvi eszközökkel ismertetni; – a különböző forrásokból származó információkat egy koherens szövegben bemutatni; – az adott téma kidolgozására nézve egyes felhasznált szövegek és további források létjogosultságát mások számára kifejteni; – az egyes problémafelvetéseket az általános műveltség keretein belül kitágítani és magyarázni. <i>Érvelés, vita, állásfoglalás</i> A tanuló képes – állásfoglalását a logikai sémák helyes alkalmazásával alátámasztani és ezek alapján megfogalmazni azt; – párbeszédes kommunikációs helyzetekben a vita kimenetelére való tekintet nélkül, a szakmaiság elve alapján érvelni; – egyetértését, illetve elutasítását szakszerűen indokolni; – egyes helyzeteket, előzményeket, eseményeket és	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> esszé és értekezés írása, hivatalos szövegtípusok. <i>Informatika:</i> információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, internethasználat jogi, etikai kérdései.
---	--	---

	konfliktushelyzeteket a szövegösszefüggés és a cselekmény idejének szem előtt tartásával értelmezni; – mások megoldásait vizsgálatnak alávetni.	
Kulcsfogalmak	Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, esszé, érvelés, forrás, hivatkozás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Általános interakciós készség	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A nyelvhasználat és kommunikáció magabiztos birtoklása, a véleménynyilvánítás képessége, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvhasználat és kommunikációs kultúra elmélyítése, aktív véleménynyilvánítás és érvelés képességének kialakítása, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos és kritikus használata, a nyelvközvetítés technikájának elsajátíttatása.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Információk szerzése különböző csatornákon, azok felhasználása tanulási és iskolán kívüli helyzetekben. Vélemény alkotása és kinyilvánítása nyelvileg adekvát módon. Érvelés a saját vélemény mellett. A beszélő és hallgató szerepének váltakoztatása, a szerepnek megfelelő reagálás differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek elmondása magyar, illetve német nyelven.	<i>Véleménynyilvánítás – aktív részvétel a közös munkában</i> A tanuló képes – német nyelvű médiát információszerzés, illetve kapcsolatteremtés céljából önállóan használni; – nyelvhasználatát az előre látható kommunikációs helyzetekre beállítani; – az elektronikus kommunikációs formákat nagyobb nyelvi nehézségek nélkül használni. <i>Kommunikációs kultúra</i> A tanuló képes – változatos, nyelvileg megfelelő formában a beszélő és a hallgató szerepét váltogatni, valamint olyan szófordulatokat alkalmazni, melyek lehetővé teszik, hogy előadás közben időt nyerjen; – az egyes kommunikációs helyzeteket felmérni, nyelvhasználati kompetenciáját a szokásos kommunikációs helyzeteknek megfelelően alkalmazni; – másoknak nyelvileg és formailag differenciált visszajelzéseket adni; – mások közléseiben a különféle retorikai elemeket felismerni és megítélni, illetve saját megnyilatkozásaiban adekvát	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a szókincs és a retorikai elemek adekvát alkalmazása. <i>Informatika:</i> keresőprogramok használata, az internethasználat jogi, etikai kérdései.

	nyelvi eszközökkel a kívánt hatást elérni. <i>Nyelvi közvetítés</i> A tanuló képes – felkészülés után hosszabb lélegzetű német nyelvű írásbeli és szóbeli szövegeket magyarul elmondani; – felkészülés után magyar nyelvű szövegeket németül elmondani.	
Kulcsfogalmak	Kommunikációs szerep, média, retorika, retorikai elem, kapcsolatteremtés, visszacsatolás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Országismeret és interkulturalitás		Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	A témákhoz kapcsolódó, a tanulók nyelvi szintjének megfelelő szókincs és életkorának megfelelő ismeretanyag.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az aktív szókincs fejlesztése, mélyítése a témákhoz kapcsolódóan. A témakörökhöz kapcsolódó ismeretek bővítése aktuális és autentikus szövegek alapján.		
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
A korosztálynak megfelelő tájékozottság a témakör és a résztémák kapcsán, az ismeretek közlése, a szókincs elsajátítása és feldolgozása. Az előző képzési szakaszok témaköreinek ciklikus bővítése. Aktuális szövegek és közlések a nyomtatott és elektronikus anyanyelvi médiából. Témák: <i>Személyes életvitel:</i> az életút megtervezése, betegség/egészség mint társadalmi kihívás, szabadidő és társadalom. <i>Társadalmi élet:</i> étkezés: kultúr- és gazdaságtörténeti tényezők, migrációs kultúrák: integráció és identitás, globális kultúra – regionális kultúra. <i>Iskola, képzés, hivatás:</i> iskola és felsőoktatási tanulmányok, képzés és munkaerőpiac. <i>Kulturális élet és média:</i> hagyomány és modernség a zenében, a média társadalmi hatásai. <i>Gazdaság, technika, környezet:</i> európai életér, globalizáció,	A tanuló képes – a tárgyalt témákban a kommunikáció minden területén részt venni, az elsajátított szókinccsel, a nyelvi eszközöket, szófordulatokat és idiómákat használni; – a témákhoz nagy szókinccsel és differenciált nyelvi kifejezőeszközökkel hozzászólni.	<i>Biológia-egészségtan:</i> környezetvédelem, egészségkárosodás, egészséges táplálkozás. <i>Földrajz:</i> turizmus, német nyelvű országok, gazdaság és társadalom. <i>Testnevelés és sport:</i> sport és felelősség. <i>Ének- zene:</i> zenei stílusok. <i>Történelem:</i> önkormányzati választások, Európai Unió története.	

problémák és kihívások, a technikai fejlődés korlátai. <i>Politika és történelem:</i> demokrácia, társadalmi felelősség, elvándorlás és migráció, nemzetiségpolitika, Magyarország és a német nyelvű országok, Európa és az Európai Unió. <i>Német nyelv:</i> a német nyelv szerepe Európában és a világon, két- és többnyelvűség.		
Kulcsfogalmak	Életút, társadalom, migráció, globalizáció, regionalitás, munkaerőpiac, nemzetiségpolitika, Európai Unió, két- és többnyelvűség.	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia A szó- és mondat alapjai		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A nyelvi fogalomrendszer ismerete a szófajok és mondatfajták körében. Alapvető szabályok ismerete és megfogalmazása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság elmélyítése. A tanulók önállóságának további fejlesztése a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben.		
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
A szófajok biztos felismerése ismérveik megnevezésével szövegkörnyezetben és izoláltan. Minden igeidő helyes használata beszédben és írásban. Időegyeztetés. Módbeli segédigék szubjektív használata. Szenvető szerkezet minden igeidőben módbeli segédigével is. Igevonzatok. A főnév ragozása minden esetben, „n-Deklination”, előjárósók és vonzatuk, melléknév ragozása, fokozása, állítmányi használata, melléknevek vonzata, főnevesült melléknevek. Név mások (minden névmás). Egyszerű és összetett mondatok, alárendelés és mellérendelés (minden típus), főnévi igenévi és határozói igenévi szerkezetek.	A tanuló képes – alaktani és mondati szerkezeteket biztonsággal és következetesen használni; – alaktani szerkezetek összefüggéseit felismerni; – bonyolult mondati szerkezeteket is önállóan és jól alkalmazni; – mondati szerkezetek funkcióját jórészt önállóan felismerni.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> nyelvtani fogalmak, igeidők, igei vonzatok, melléknév, feltételes mód, összetett mondatok használata.	
Kulcsfogalmak	Szófaj, igeidő, eset, nyelvtani nem, vonzat, alárendelés, mellérendelés, igeneves szerkezet.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. Kiejtés és hangsúlyozás	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A német irodalmi nyelv követelményeinek megfelelő kiejtés és hangsúlyozás. A helyi német nyelvjárás kiejtési sajátosságainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jól érthető beszéd és helyes hanglejtés fejlesztése és differenciálása a kommunikációs szándéknak megfelelően.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Német köznyelvi fordulatok és szövegek hangoztatásával, a beszélt nyelv alkalmazásával árnyalt kiejtés és hangsúlyozás fejlesztése. Kommunikáció anyanyelvi beszélőkkel. Nyelvjárási szövegek értése, elmondása.	A tanuló képes – érthetően, természetesen és helyes hanglejtéssel beszélni, a hanglejtést a mondanivalónak megfelelően variálni; – idegen akcentusa ellenére ismeretlen szavakat is jól érthetően kimondani és helyes hanglejtéssel beszélni; – szövegeket megfelelő előkészítés után helyi nyelvjárásban érthetően és helyes hanglejtéssel kimondani.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A kulturált véleménynyilvánítás. Kommunikációs funkciók ismerete és alkalmazása.
Kulcsfogalmak	Szó- és mondat hangsúly, árnyalt hangsúlyozás és előadásmód.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. Helyesírás és központosítás	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában. Önkontroll és szövegjavítás viszonylagos önállósággal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság növelése. A normakövető és normától eltérő helyesírás felismertetése. A szöveg központosításának, a párbeszéd jelölése és az idézés szabályainak megtanítása.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
A tanult és ismeretlen szerkezetek biztos helyesírással történő írása. A központosítás alapvető formai és tartalmi szabályainak alkalmazása. A mindennapi írásbeli munkákban az igényes helyesírásra való törekvés. Hibajavítási gyakorlatok, önkorrektúra.	A tanuló képes – szövegeket korrekt helyesírással leírni, a központosítást hibátlanul alkalmazni és ezzel a mondanivalót is alátámasztani, – a tanult és ismeretlen szerkezeteket egyaránt biztos helyesírással leírni; – a központosítás alapvető formai és tartalmi szabályait helyesen alkalmazni.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a magyar nyelv és az idegen nyelv különbsége (bekezdések jelölése, idézés).
Kulcsfogalmak	Központosítás, idézet és cím jelölése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél		Irodalmi kultúra		Órakeret 80 óra
Előzetes tudás		Az irodalom eddig tanult sajátos kifejezési formáinak felismerése és értelmezése. Irodalmi szövegek feldolgozásának technikája.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		Az irodalmi alapképesség építése. Irodalmi formák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Lírai alkotások, rövid és hosszabb epikai műfajok és dramatikus szövegek értelmezése képességének mélyítése.		
Tevékenységek/ismeretek		Követelmények	Kapcsolódási pontok	
A német irodalomból vett alkotások olvasása, értelmezése. Rövid és hosszabb terjedelmű epikai művek és modern történetek, egy kortárs regény, dramatikus szövegek és lírai alkotások. Az olvasás mint műélvezet meg tapasztalása, az olvasás iránti igény felkeltése. Német nyelvű színházi előadás megtekintése élőben vagy filmen. A magyarországi német irodalomból vett szemelvények. Th. Fontane: <i>Effi Briest</i> ; G. Hauptmann: <i>Bahnwärter Thiel</i> ; J. W. von Goethe: <i>Willkommen und Abschied, Grenzen der Menschheit, Erlkönig, Zauberlehrling</i> ; H. Heine: <i>Deutschland. Ein Wintermärchen</i> ; J. von Eichendorff: <i>Das zerbrochene Ringlein, Mondnacht</i> ; Magyarországi német irodalom: szabadon választott négy-öt prózai mű (pl. L. Fischer, J. Mikonya, F. Sziebert, S. Raile, A. Korb, Ch. Arnold);		A tanuló képes – a német nyelvű irodalom alkotásait műközpontúan elemezni, azokat korban és stílusirányzatok szerint elhelyezni, önállóan olvasni; – a hazai német irodalom összetett művein keresztül a népcsoport sorskérdéseit megismerni, ezáltal a nemzetiség problémáival azonosulni; – kortárs irodalmi példákat elolvasni és elemezni; – a három irodalmi műfaj alaki és tartalmi jegyeit felismerni, a műveket műfaj szerint csoportosítani, irodalmi műveket szempont szerint elemezni; – speciális művészi kifejezőeszközöket, adott irodalmi műalkotásból készült filmeket megtekinteni, azokat a művel összehasonlítani.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> stílusirányzatok. <i>Dráma és tánc:</i> dramatikus és improvizációs játékok. <i>Ének-zene:</i> ritmus. <i>Vizuális kultúra:</i> jelmez, kellék, díszlet. <i>Német népismeret:</i> a német népcsoport történelmének eseményei.	
Kulcsfogalmak		Műfaj, műnem, kor, irányzat, költői kép, rím, refrén, szerkezet, regény, novella, elbeszélés, ballada, felvonás, jelenet, konfliktus, identitás.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulási képesség fejlesztése		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az önismeret életkornak megfelelő szintje, a személyes tanulási sikerek és nehézségek felismerése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tanulási stratégiák önálló alkalmazása.		
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
A tanulást segítő csoportos és egyéni technikák alkalmazása. Egyéni tanulási mód fejlesztése. A jegyzetelés technikájának	A tanuló képes – a megszerzett szókinccset tartalmi kategóriák, ellentétes és rokon értelműk, valamint	<i>Minden tantárgy:</i> jegyzetelés és lényegkiemelés technikája.	

gyakorlása. Saját jegyzet alapján téma kifejtése. Szóbeli felelethez vázlatpontok készítése. Gondolattérkép készítése az olvasott szöveghez, a tárgyalt témakörhöz. Különböző információhordozók használata, prezentáció önálló összeállítása, bemutatása.	azonos alakúság szerint rendszerezni; – nyomtatott médiát (pl. egynyelvű szótár, lexikon) és elektronikus médiát információszerzésre használni; – hallott összetettebb szövegből az információkat megérteni; – különböző olvasási technikákat (globális, szelektív és részletes) a feladat elvárásainak megfelelően alkalmazni; – a szöveg feldolgozása során tartalmi szervezőtechnikákat (pl. jegyzetelés, kulcsszavak megállapítása, tagolás, kategóriák felállítása, egyszerűsítés, cluster, mind map segítségével történő rendszerezés) alkalmazni; – összetett szövegek tartalmát összefoglalni; – az írásbeli szövegfajtákat funkciójuknak megfelelően alkalmazni; – a prezentációs technikákat önállóan kiválasztani és alkalmazni.	<i>Vizuális kultúra:</i> kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.
Kulcsfogalmak	Gondolattérkép, mind map, cluster, prezentáció.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Erkölcsi, esztétikai kategóriák ismerete, ítéletalkotás irodalmi és hétköznapi szituációkban, az identitás fogalmának értelmezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltságának kialakítása. A kulturális másság felismertetése, megértése és az erre épülő tisztelet kialakítása. Az identitás megfogalmaztatása.		
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az irodalmi és ismeretterjesztő szövegek, valamint országismereti témák kapcsán ítéletek alkotása a szereplőkről. A tanulók mindennapjaiban megjelenő értékek helyes megítélésének kialakítása. A magyarországi német irodalmi alkotások tanulságainak értelmezése a saját személyre és a német népcsoportra kivetítve.	A tanuló képes – igényrel és képességgel ízlését, etikai és esztétikai tudatosságát, kreativitását önállóan fejleszteni; – az igazságot, az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban felismerni, a jelenségekre reflektálni, erkölcsi kérdésekben	<i>Etika:</i> önismeret, magatartásformák közösségben. <i>Német népismeret:</i> a német népcsoport sorsfordulói.	

	tájékozódni a német népcsoportra vonatkozóan is; – egyéni konfliktuskezelési stratégiákat és eljárásokat kialakítani; – a történeti érzéket tudatosan és önállóan fejleszteni, a másságot elfogadni, kezelni és arra reflektálni.	
Kulcsfogalmak	Azonosságtudat, önkifejezés, felelősség, konfliktus, identitás.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló szövegelemzési jártassággal rendelkezik, képes a szövegek (ismeretterjesztő és szépirodalmi) feldolgozására és értelmezésére is. A szóbeli és írásbeli kommunikációs helyzetekben megválasztja a megfelelő hangnemet és stílust. Alkalmazza a tanult nyelvhelyességi normákat, az idézés szabályait. Képes értekezés készítésére a közismereti és irodalmi témák kapcsán. Nyelvhasználatát a tudatosságra törekvés jellemzi: önálló a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben. A tanuló szókincse aktív és differenciált, ismeretei bővültek az előző pedagógiai szakaszhoz képest. A tárgyalt témaköröket kapcsolatba tudja hozni korunk társadalmi, szociális és gazdasági jelenségeivel. Kialakult az aktív véleménynyilvánítás képessége, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos használata, elsajátította a nyelvközvetítés technikáját. A tanuló rendszeresen használja a könyvtárat és a különféle információhordozókat, önállóan igazodik el az információk világában. Tájékozott a feldolgozott irodalmi alkotások különböző műfajaiban, a költői eszközök alkalmazásában és a kompozíciós eljárásokban. Képes a művekben felvetett problémákkal összefüggésben véleményt megfogalmazni, a művekben megjelenő álláspontokat azonosítani, összehasonlítani, az eltérő véleményeket megérteni. Fel tudja ismerni az erkölcsi értékeket, értékeli a különböző magatartásformákat. Meg tudja fogalmazni nemzetiségi hovatartozását.
---	---

A továbbhaladás feltételei:

- Képes szövegek feldolgozására.
- Képes önálló információszerzésre.
- Helyesen alkalmazza a nyelvhelyességi normákat.
- Nyelvhasználatát tudatos
- Szókincse aktív és differenciált.
- Képes értekezést készíteni különböző –közismereti és irodalmi- témákban.
- Ismereteit képes korunk aktuális jelenségeivel kapcsolatba hozni.
- Célirányosan használja a világhálót és egyéb kommunikációs programokat.
- Ismeri és képes megkülönböztetni a különböző irodalmi műfajokat.
- A művek mondanivalójához, kritikusan viszonyul, véleményét érvekkel alátámasztva adja elő.
- Felismeri a művek erkölcsi értékeit, a különböző magatartásformákat, ezekkel kapcsolatban véleményt tud kialakítani, képes állást foglalni.
- Meg tudja fogalmazni nemzetiségi hovatartozását.

12. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Szóbeli és írásbeli szövegek megértése és értelmezése	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Információk nyeresének képessége, fókuszálás meghatározott kérdésekre, kommunikációs szándékok felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az információk szerzésével kapcsolatos eddigi ismeretek mélyítése, a kommunikációs szándékok elemzése és értékelése, a szövegfeldolgozás árnyaltabb technikáinak elsajátítása.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
A megismert szövegfeldolgozási módok bővítése és differenciálása feladatmegadások segítségével. A szöveg részletekbe menő megértése, a problémafelvetések értelmezése, információtartalmának megnevezése differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek nyelvi kifejezőeszközeinek elemzése és értékelése a mondanivaló szempontjából. Ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben megjelenő konfliktusok felismerése és megoldásuk reflektálása, illetve értékelése. Szövegek és illusztrációk formai és tartalmi elemzése (szerkezet, objektív közlés, szubjektív hatás). Szerkezeti és tartalmi elemek alapján szöveg rekonstruálása és létrehozása.	<i>A tartalmak megértése, a lényegi információk megragadása</i> A tanuló képes – a szöveg információtartalmát és a szövegnek vagy egy bekezdésének alapgondolatát/alapgondolatait nyelvileg differenciáltan megnevezni; – a szövegben információkat megtalálni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés tükrében alkalmazni; – a szövegben található információkat kombinálni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés tükrében felhasználni; – összetett szöveg információit (adott esetben ismétlést követően) részleteiben megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés tükrében felhasználni; – képeket és illusztrációkat a feladat elvárásainak megfelelően értelmezni. <i>A szöveg és a nyelvi kifejezőeszközök vizsgálata és feldolgozása</i> A tanuló képes – a szövegben található érvelést igazságtartalma szempontjából megvizsgálni, elfogadni, vagy adott esetben ellentmondani annak; – a szöveget rendszerezve és logikus egységek mentén	Minden tantárgy: szövegfeldolgozási technikák.

	értelmezni, annak alapgondolatát továbbfűzni, az arra vonatkozó kérdéseket és problémákat feldolgozni; – írásbeli vagy szóbeli szövegben az írói szándékot felismerni. <i>Reflektálás összetett témákra, állásfoglalás és értékelés</i> A tanuló képes – a szöveg cselekményének és konfliktuskezelésének problematikáját, valamint azok motívumait és okait kidolgozni és értékelni, saját értékrendjével összevetni; – a probléma –vagy kérdésfelvetést tagolni, a probléma megoldásához, illetve a kérdés megválaszolásához szükséges információkat felismerni, illetve az információ hiányát jelezni; – ismeretterjesztő szöveget kritikai érzékkel értelmezni és érvekkel alátámasztott egyéni véleményt megfogalmazni; – a szerkezeti és tartalmi elemek ismeretében szöveget rekonstruálni vagy létrehozni.	
Kulcsfogalmak	Információtartalom, alapgondolat, problémafelvetés, nyelvi kifejezőeszköz, differenciált konfliktuskezelés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Szóbeli és írásbeli szövegek alkotása	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Szövegek tartalmi információinak közvetítése és megadott szempont szerinti feldolgozása szóban és írásban, jegyzetelés, az esszéírás néhány technikája, meghatározott funkcionális szövegek alkotása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegek tartalmi információinak szakszerű közvetítése és megadott szempont szerinti feldolgozása szóban és írásban, az ennek megfelelő jegyzetelési technika képességének elmélyítése. Az esszéírás technikájának alkalmazása, funkcionális és érvelő szövegek alkotása.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Irányított és önálló szövegfeldolgozás szövegalkotási stratégiák alkalmazása. A szöveg információinak szakszerű, a feladat megadásnak megfelelő közlése. A szöveg és illusztráció összefüggése. Adott szövegfajta tartalmi és formai követelményei. A szövegben fellelhető tények és	<i>A tartalmi információk szakszerű közvetítése</i> A tanuló képes – a szövegben található érvrendszer felépítését ismertetni; – fontos tényeket szakmai teljességgel és pontossággal, megfelelő nyelvi eszközökkel	<i>Minden tantárgy:</i> összefüggő beszéd, érvelés, szövegfeldolgozás, jegyzetelés. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> esszé és értekezés írása, hivatalos

érvek rendszerezése és bemutatása. Vélemény formálása és állásfoglalás. Adott téma kidolgozása, adatgyűjtés és források alkalmazása. Az esszé és értekezés típusai, jellemzői, az esszé- és értekezésírás folyamata. Funkcionális szövegek készítése. Internetes szövegalkotási gyakorlatok (forrásjegyzék, forrás megjelölése, hivatkozás).	előadni; – saját és idegen szövegeket a szövegfajtanak és a szándékolt hatás eléréséhez megfelelően megtervezni és előadni; – a megírás körülményeinek függvényében, a megadott szempontok fokozott figyelembevételével formalizált írott szöveget alkotni. <i>Komplex összefüggések célnak és célsoportnak megfelelő feldolgozása</i> A tanuló képes – monologikus kommunikációs helyzetekben vagy írásbeli szövegekben nehezebb témákat is adekvát módon közvetíteni; – gondolatmenetét párbeszédes kommunikációs helyzetekben szakszerű, logikus és jól érthető nyelvi eszközökkel ismertetni; – a különböző forrásokból származó információkat egy koherens szövegben bemutatni; – az adott téma kidolgozására nézve egyes felhasznált szövegek és további források létjogosultságát mások számára kifejtetni; – az egyes problémafelvetéseket az általános műveltség keretein belül kitágítani és magyarázni. <i>Érvelés, vita, állásfoglalás</i> A tanuló képes – állásfoglalását a logikai sémák helyes alkalmazásával alátámasztani és ezek alapján megfogalmazni azt; – párbeszédes kommunikációs helyzetekben a vita kimenetelére való tekintet nélkül, a szakmaiság elve alapján érvelni; – egyetértését, illetve elutasítását szakszerűen indokolni; – egyes helyzeteket, előzményeket, eseményeket és konfliktushelyzeteket a szövegösszefüggés és a cselekmény idejének szem előtt	szövegtípusok. <i>Informatika:</i> információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, internethasználat jogi, etikai kérdései.
---	---	--

	tartásával értelmezni; – mások megoldásait vizsgálatnak alávetni.	
Kulcsfogalmak	Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, esszé, érvelés, forrás, hivatkozás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvhasználati kompetencia. Általános interakciós készség	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A nyelvhasználat és kommunikáció magabiztos birtoklása, a véleménynyilvánítás képessége, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvhasználat és kommunikációs kultúra elmélyítése, aktív véleménynyilvánítás és érvelés képességének kialakítása, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos és kritikus használata, a nyelvközvetítés technikájának elsajátíttatása.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Információk szerzése különböző csatornákon, azok felhasználása tanulási és iskolán kívüli helyzetekben. Vélemény alkotása és kinyilvánítása nyelvileg adekvát módon. Érvelés a saját vélemény mellett. A beszélő és hallgató szerepének váltakoztatása, a szerepnek megfelelő reagálás differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek elmondása magyar, illetve német nyelven.	<i>Véleménynyilvánítás – aktív részvétel a közös munkában</i> A tanuló képes – német nyelvű médiát információszerzés, illetve kapcsolatteremtés céljából önállóan használni; – nyelvhasználatát az előre látható kommunikációs helyzetekre beállítani; – az elektronikus kommunikációs formákat nagyobb nyelvi nehézségek nélkül használni. <i>Kommunikációs kultúra</i> A tanuló képes – változatos, nyelvileg megfelelő formában a beszélő és a hallgató szerepét váltogatni, valamint olyan szófordulatokat alkalmazni, melyek lehetővé teszik, hogy előadás közben időt nyerjen; – az egyes kommunikációs helyzeteket felmérni, nyelvhasználati kompetenciáját a szokásos kommunikációs helyzeteknek megfelelően alkalmazni; – másoknak nyelvileg és formailag differenciált visszajelzéseket adni; – mások közléseiben a különféle retorikai elemeket felismerni és megítélni, illetve saját megnyilatkozásaiban adekvát nyelvi eszközökkel a kívánt hatást elérni.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a szókincs és a retorikai elemek adekvát alkalmazása. <i>Informatika:</i> keresőprogramok használata, az internethasználat jogi, etikai kérdései.

	<i>Nyelvi közvetítés</i> A tanuló képes – felkészülés után hosszabb lélegzetű német nyelvű írásbeli és szóbeli szövegeket magyarul elmondani; – felkészülés után magyar nyelvű szövegeket németül elmondani.	
Kulcsfogalmak	Kommunikációs szerep, média, retorika, retorikai elem, kapcsolatteremtés, visszacsatolás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Országismeret és interkulturalitás		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A témákhoz kapcsolódó, a tanulók nyelvi szintjének megfelelő szókincs és életkorának megfelelő ismeretanyag.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az aktív szókincs fejlesztése, mélyítése a témákhoz kapcsolódóan. A témakörökhöz kapcsolódó ismeretek bővítése aktuális és autentikus szövegek alapján.		
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
A korosztálynak megfelelő tájékozottság a témakör és a résztémák kapcsán, az ismeretek közlése, a szókincs elsajátítása és feldolgozása. Az előző képzési szakaszok témaköreinek ciklikus bővítése. Aktuális szövegek és közlések a nyomtatott és elektronikus anyanyelvi médiából. Témák: <i>Személyes életvitel:</i> az életút megtervezése, betegség/egészség mint társadalmi kihívás, szabadidő és társadalom. <i>Társadalmi élet:</i> étkezés: kultúr- és gazdaságtörténeti tényezők, migrációs kultúrák: integráció és identitás, globális kultúra – regionális kultúra. <i>Iskola, képzés, hivatás:</i> iskola és felsőoktatási tanulmányok, képzés és munkaerőpiac. <i>Kulturális élet és média:</i> hagyomány és modernség a zenében, a média társadalmi hatásai. <i>Gazdaság, technika, környezet:</i>	A tanuló képes – a tárgyalt témákban a kommunikáció minden területén részt venni, az elsajátított szókinccsel, a nyelvi eszközöket, szófordulatokat és idiómákat használni; – a témákhoz nagy szókinccsel és differenciált nyelvi kifejezőeszközökkel hozzászólni.	<i>Biológia-egészségtan:</i> környezetvédelem, egészségkárosodás, egészséges táplálkozás. <i>Földrajz:</i> turizmus, német nyelvű országok, gazdaság és társadalom. <i>Testnevelés és sport:</i> sport és felelősség. <i>Ének- zene:</i> zenei stílusok. <i>Történelem:</i> önkormányzati választások, Európai Unió története.	

európai életér, globalizáció, problémák és kihívások, a technikai fejlődés korlátai. <i>Politika és történelem:</i> demokrácia, társadalmi felelősség, elvándorlás és migráció, nemzetiségpolitika, Magyarország és a német nyelvű országok, Európa és az Európai Unió. <i>Német nyelv:</i> a német nyelv szerepe Európában és a világon, két- és többnyelvűség.		
Kulcsfogalmak	Életút, társadalom, migráció, globalizáció, regionalitás, munkaerőpiac, nemzetiségpolitika, Európai Unió, két- és többnyelvűség.	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia A szó- és mondat alapjai		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A nyelvi fogalomrendszer ismerete a szófajok és mondatfajták körében. Alapvető szabályok ismerete és megfogalmazása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság elmélyítése. A tanulók önállóságának további fejlesztése a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben.		
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
A szófajok biztos felismerése ismérveik megnevezésével szövegkörnyezetben és izoláltan. Minden igeidő helyes használata beszédben és írásban. Időegyeztetés. Módbeli segédigék szubjektív használata. Szenvető szerkezet minden igeidőben módbeli segédigével is. Igevonzatok. A főnév ragozása minden esetben, „n-Deklination”, előjárósók és vonzatok, melléknév ragozása, fokozása, állítmányi használata, melléknevek vonzata, főnevesült melléknevek. Név mások (minden névmás). Egyszerű és összetett mondatok, alárendelés és mellérendelés (minden típus), főnévi igenévi és határozói igenévi szerkezetek.	A tanuló képes – alaktani és mondati szerkezeteket biztonsággal és következetesen használni; – alaktani szerkezetek összefüggéseit felismerni; – bonyolult mondati szerkezeteket is önállóan és jól alkalmazni; – mondati szerkezetek funkcióját jórészt önállóan felismerni.	Magyar nyelv és irodalom: nyelvtani fogalmak, igeidők, igei vonzatok, melléknév, feltételes mód, összetett mondatok használata.	
Kulcsfogalmak	Szófaj, igeidő, eset, nyelvtani nem, vonzat, alárendelés, mellérendelés, igeneves szerkezet.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. Kiejtés és hangsúlyozás	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	A német irodalmi nyelv követelményeinek megfelelő kiejtés és hangsúlyozás. A helyi német nyelvjárás kiejtési sajátosságainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Jól érthető beszéd és helyes hanglejtés fejlesztése és differenciálása a kommunikációs szándéknak megfelelően.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Német köznyelvi fordulatok és szövegek hangoztatásával, a beszélt nyelv alkalmazásával árnyalt kiejtés és hangsúlyozás fejlesztése. Kommunikáció anyanyelvi beszélőkkel. Nyelvjárási szövegek értése, elmondása.	A tanuló képes – érthetően, természetesen és helyes hanglejtéssel beszélni, a hanglejtést a mondanivalónak megfelelően variálni; – idegen akcentusa ellenére ismeretlen szavakat is jól érthetően kimondani és helyes hanglejtéssel beszélni; – szövegeket megfelelő előkészítés után helyi nyelvjárásban érthetően és helyes hanglejtéssel kimondani.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A kulturált véleménynyilvánítás. Kommunikációs funkciók ismerete és alkalmazása.
Kulcsfogalmak	Szó- és mondat hangsúly, árnyalt hangsúlyozás és előadásmód.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtani és nyelvhelyességi kompetencia. Helyesírás és központosítás	Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában. Önkontroll és szövegjavítás viszonylagos önállósággal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság növelése. A normakövető és normától eltérő helyesírás felismertetése. A szöveg központosításának, a párbeszéd jelölése és az idézés szabályainak megtanítása.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
A tanult és ismeretlen szerkezetek biztos helyesírással történő írása. A központosítás alapvető formai és tartalmi szabályainak alkalmazása. A mindennapi írásbeli munkákban az igényes helyesírásra való törekvés. Hibajavítási gyakorlatok, önkorrektúra.	A tanuló képes – szövegeket korrekt helyesírással leírni, a központosítást hibátlanul alkalmazni és ezzel a mondanivalót is alátámasztani, – a tanult és ismeretlen szerkezeteket egyaránt biztos helyesírással leírni; – a központosítás alapvető formai és tartalmi szabályait helyesen alkalmazni.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a magyar nyelv és az idegen nyelv különbsége (bekezdések jelölése, idézés).
Kulcsfogalmak	Központosítás, idézet és cím jelölése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi kultúra	Órakeret 75 óra
Előzetes tudás	Az irodalom eddig tanult sajátos kifejezési formáinak felismerése és értelmezése. Irodalmi szövegek feldolgozásának technikája.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi alpműveltség építése. Irodalmi formák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Lírai alkotások, rövid és hosszabb epikai műfajok és dramatikus szövegek értelmezése képességének mélyítése.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
A német irodalomból vett alkotások olvasása, értelmezése. Rövid és hosszabb terjedelmű epikai művek és modern történetek, egy kortárs regény, dramatikus szövegek és lírai alkotások. Az olvasás mint műélvezet megtapasztalása, az olvasás iránti igény felkeltése. Német nyelvű színházi előadás megtekintése élőben vagy filmen. A magyarországi német irodalomból vett szemelvények. egy kortárs regény (pl. Schlink: <i>Der Vorleser</i> ; Lenz: <i>Schweigeminute</i>); F. Kafka <i>három parabolája</i> ; R. M. Rilke két szabadon választott verse; B. Brecht: <i>Mutter Courage und ihre Kinder</i> ; F. Dürrenmatt: <i>Der Besuch der alten Dame</i> . Magyarországi német irodalom: hét–nyolc lírai alkotás (pl. V. Koch, E. Rittinger, R. Becker, J. Michaelis, C. Klotz, F. Zeltner, G. Fath, A. Manz, A. Korb, K. Brenner, Ch. Arnold, B. Bayer).	A tanuló képes – a német nyelvű irodalom alkotásait műközpontúan elemezni, azokat korban és stílusirányzatok szerint elhelyezni, önállóan olvasni; – a hazai német irodalom összetett művein keresztül a népcsoport sorskérdéseit megismerni, ezáltal a nemzetiség problémáival azonosulni; – kortárs irodalmi példákat elolvasni és elemezni; – a három irodalmi műfaj alaki és tartalmi jegyeit felismerni, a műveket műfaj szerint csoportosítani, irodalmi műveket szempont szerint elemezni; – speciális művészi kifejezőeszközöket, adott irodalmi műalkotásból készült filmeket megtekinteni, azokat a művel összehasonlítani.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> stílusirányzatok. <i>Dráma és tánc:</i> dramatikus és improvizációs játékok. <i>Ének-zene:</i> ritmus. <i>Vizuális kultúra:</i> jelmez, kellék, díszlet. <i>Német népismeret:</i> a német népcsoport történelmének eseményei.
Kulcsfogalmak	Műfaj, műnem, kor, irányzat, költői kép, rím, refrén, szerkezet, regény, novella, elbeszélés, ballada, felvonás, jelenet, konfliktus, identitás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A tanulási képesség fejlesztése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az önismeret életkornak megfelelő szintje, a személyes tanulási sikerek és nehézségek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tanulási stratégiák önálló alkalmazása.	
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
A tanulást segítő csoportos és egyéni technikák alkalmazása. Egyéni tanulási mód fejlesztése. A jegyzetelés technikájának	A tanuló képes – a megszerzett szókinccset tartalmi kategóriák, ellentétes és rokon értelműk, valamint	<i>Minden tantárgy:</i> jegyzetelés és lényegkiemelés technikája.

gyakorlása. Saját jegyzet alapján téma kifejtése. Szóbeli felelethez vázlatpontok készítése. Gondolattérkép készítése az olvasott szöveghez, a tárgyalt témakörhöz. Különböző információhordozók használata, prezentáció önálló összeállítása, bemutatása.	azonos alakúság szerint rendszerezni; – nyomtatott médiát (pl. egynyelvű szótár, lexikon) és elektronikus médiát információszerzésre használni; – hallott összetettebb szövegből az információkat megérteni; – különböző olvasási technikákat (globális, szelektív és részletes) a feladat elvárásainak megfelelően alkalmazni; – a szöveg feldolgozása során tartalmi szervezőtechnikákat (pl. jegyzetelés, kulcsszavak megállapítása, tagolás, kategóriák felállítása, egyszerűsítés, cluster, mind map segítségével történő rendszerezés) alkalmazni; – összetett szövegek tartalmát összefoglalni; – az írásbeli szövegfajtákat funkciójuknak megfelelően alkalmazni; – a prezentációs technikákat önállóan kiválasztani és alkalmazni.	<i>Vizuális kultúra:</i> kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan.
Kulcsfogalmak	Gondolattérkép, mind map, cluster, prezentáció.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az ítéloképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése		Órakeret 2 óra
Előzetes tudás	Erkölcsi, esztétikai kategóriák ismerete, ítéletalkotás irodalmi és hétköznapi szituációkban, az identitás fogalmának értelmezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltságának kialakítása. A kulturális másság felismertetése, megértése és az erre épülő tisztelet kialakítása. Az identitás megfogalmaztatása.		
Tevékenységek/ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
Az irodalmi és ismeretterjesztő szövegek, valamint országismereti témák kapcsán ítéletek alkotása a szereplőkről. A tanulók mindennapjaiban megjelenő értékek helyes megítélésének kialakítása. A magyarországi német irodalmi alkotások tanulságainak értelmezése a saját személyre és a német népcsoportra kivetítve.	A tanuló képes – igényrel és képességgel ízlését, etikai és esztétikai tudatosságát, kreativitását önállóan fejleszteni; – az igazságot, az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban felismerni, a jelenségekre reflektálni, erkölcsi kérdésekben	<i>Etika:</i> önismeret, magatartásformák közösségben. <i>Német népismeret:</i> a német népcsoport sorsfordulói.	

	tájékozódni a német népcsoportra vonatkozóan is; – egyéni konfliktuskezelési stratégiákat és eljárásokat kialakítani; – a történeti érzéket tudatosan és önállóan fejleszteni, a másságot elfogadni, kezelni és arra reflektálni.	
Kulcsfogalmak	Azonosságtudat, önkifejezés, felelősség, konfliktus, identitás.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló szövegelemzési jártassággal rendelkezik, képes a szövegek (ismeretterjesztő és szépirodalmi) feldolgozására és értelmezésére is. A szóbeli és írásbeli kommunikációs helyzetekben megválasztja a megfelelő hangnemet és stílust. Alkalmazza a tanult nyelvhelyességi normákat, az idézés szabályait. Képes értekezés készítésére a közismereti és irodalmi témák kapcsán. Nyelvhasználatát a tudatosságra törekvés jellemzi: önálló a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben. A tanuló szókinccse aktív és differenciált, ismeretei bővültek az előző pedagógiai szakaszhoz képest. A tárgyalt témaköröket kapcsolatba tudja hozni korunk társadalmi, szociális és gazdasági jelenségeivel. Kialakult az aktív véleménynyilvánítás képessége, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos használata, elsajátította a nyelvközvetítés technikáját. A tanuló rendszeresen használja a könyvtárat és a különféle információhordozókat, önállóan igazodik el az információk világában. Tájékozott a feldolgozott irodalmi alkotások különböző műfajaiban, a költői eszközök alkalmazásában és a kompozíciós eljárásokban. Képes a művekben felvetett problémákkal összefüggésben véleményt megfogalmazni, a művekben megjelenő álláspontokat azonosítani, összehasonlítani, az eltérő véleményeket megérteni. Fel tudja ismerni az erkölcsi értékeket, értékeli a különböző magatartásformákat. Meg tudja fogalmazni nemzetiségi hovatartozását.
--	--

A továbbhaladás feltételei:

- Képes szövegek feldolgozására és értelmezésére
- Képes a különböző helyzetekhez megfelelő hangnem és stílus megválasztására írásbeli és szóbeli kommunikációs helyzetekben.
- Helyesen alkalmazza a nyelvhelyességi normákat.
- Képes értekezést készíteni különböző –közismereti és irodalmi- témákban.
- Nyelvhasználata tudatos
- Szókinccse aktív és differenciált.
- Ismereteit képes korunk aktuális jelenségeivel kapcsolatba hozni.
- Aktív véleménynyilvánítási képességgel rendelkezik.
- Célirányosan használja a világhálót és egyéb kommunikációs programokat.
- Képes önálló információszerzésre.
- Ismeri és képes megkülönböztetni a különböző irodalmi műfajokat.
- A művek mondanivalójához, kritikusan viszonyul, véleményét érvekkel alátámasztva adja elő.
- Felismeri a művek erkölcsi értékeit, a különböző magatartásformákat, ezekkel kapcsolatban véleményt tud kialakítani, képes állást foglalni.
- Meg tudja fogalmazni nemzetiségi hovatartozását.